မွန်စာပေ နှင့် စကားပြော သင်ကြားပို့ချချက်

ပြုစုသူ - နိုင်ထွန်းသိန်း

အသံဖိုင်ဖြင့်တွဲဖက်လေ့ကျင့်ရန်

Power By AieMonDaYa

အမှာစာ

ဤမွန်စာပေနှင့် စကားပြောသင်ကြားပို့ချချက်ကို နိုင်ထွန်းသိန်းကိုယ်တိုင် ပြုစု၍ (၁၉၉၀) အစောပိုင်း များတွင် စာအုပ်နှင့် တိပ်ခွေတွဲ၍ ဖြန့်ဝေခဲ့ပါသည်။ ဤစာအုပ်သည် ကြာမြင့်ပြီဖြစ်သော်လည်း မွန်စာပေနှင့် စကားပြောလေ့လာသူများအတွက် အသုံးဝင်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် မွန်စာပေနှင့် မွန်စကားများ ကို မွန်လူငယ်များ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန်အလို့ငှာ သင်ကြားနိုင်ဖို့ ကျနော်တို့ (အဲမန်ဒယာ)ကနေ နိုင်ထွန်းသိန်းဆီ အကူအညီတောင်းခံပြီး ဖြန့်ဝေလိုက်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို (၄) ပိုင်းခွဲ၍ လေ့လာနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ လေ့လာရာတွင်လည်း အသံဖိုင်တွေကိုပါ ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ နားထောင်ရသဖြင့် သင်ကြားသည့်သူတိုင်း စာအုပ်ကို ဖတ်ကြည့်ပြီး သင်ကြားနိုင်ပါသည်။ ပထမ (၃) ပိုင်းကို မွန်စာပေရဲ့ သရ (၁၂)လုံး၊ ဗျည်း (၃၅)လုံး၊ ယှဉ်ဗျည်း (၁၁)လုံးနှင့် အသတ် (၁၀)မျိုးတို့ အကြောင်းကို သင်ပြထားပါသည်။ စတုတ္ထပိုင်းကိုကျတော့ စကားပြောကို အဓိကထားပြီး သင်ပြသွားတာကိုတွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် သည်စာအုပ်သည် မွန်စာ၊ စကားမတတ်သည့် သူများလည်း လေ့လာနိုင်သည့်အတွက် မြို့ပြသို့ ပြောင်းသွားသည့် မွန်စကားမတတ်သည့် မွန်များလည်းသင်နိုင်သည်ကို ဂမ်းသာစွာ တွေ့ရှိရပါသည်။

ဤမွန်စာပေနှင့် စကားပြော သင်ကြားပို့ချချက်စာအုပ်နှင့် အသံဖိုင်သည် အခမဲ့ ဖြန့်ဝေသည့်စာအုပ် ဖြစ်သည်နှင့် အညီ တကယ်လို့ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ ရောင်းချခြင်းကို ခွင့်ပြုမည် မဟုတ်ပါ။ မွန်လူမျိုးတို့၏ လက်ရှိအခြေအနေတွင် မွန်ဘာသာ၊ မွန်စကားကို ပြောဆိုသုံးချတာ အရမ်းနည်းပါးလာသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ကိုယ့်လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာတည်မြဲစေဖို့ ကျနော်တို့ မွန်လူငယ်တို့၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ကို မမေ့သင့်ပေ။ ထို့ပြင် ဤဘဝတွင် မွန်လူမျိုးဖြစ်လာသည့်အတွက် မွန်လူမျိုးတို့၏ အနာဂတ်နှင့် အကျိုးသည် သယ်ပိုးရမည်ဆိုသည်မှာ ကိုယ်ကိုယ်တိုင် သိရှိပြီ ဟုထင်မှတ်မိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ညီညီညာညာလက်တွဲပြီး ကိုယ့်စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ သမိုင်းအကြောင်းတွေကို ထိန်းသိမ်း၍ မွန်အနာဂတ်တစ်ခေတ်ဆန်းအောင် ပြန်လည် တည်ဆောက်ကြပါစို့ တိုက်တွန်းလိုက်ချင်ပါသည်။

မာတိကာ

အခန်း - (၁)	-	၁
သင်ခန်းစာ (က) သရနှင့် ဗျည်း	-	၁
သင်ခန်းစာ (ခ) ဗျည်းနှင့် သရပေါင်းစပ်ခြင်း	-	၃
လေ့ကျင့်ခန်း (၁)	-	၄
အခန်း - (၂)	-	၆
သင်ခန်းစာ (က) ယှဉ်တွဲဗျည်း `န´	-	၆
လေ့ကျင့်ခန်း (၁)	-	၇
သင်ခန်းစာ (ခ) ယှဉ်တွဲဗျည်း `မ´	-	၈
လေ့ကျင့်ခန်း (၂)	-	၈
သင်ခန်းစာ (ဂ) ယှဉ်တွဲဗျည်း `ယ´	-	၉
လေ့ကျင့်ခန်း (၃)	-	၉
သင်းခန်စာ (ဃ) ယှဉ်တွဲဗျည်း `ရ´	-	၁၀
လေ့ကျင့်ခန်း (၄)	-	၁၀
သင်ခန်းစာ (င) ယှဉ်တွဲဗျည်း `လ´	-	၁၁
လေ့ကျင့်ခန်း (၅)	-	၁၁
သင်ခန်းစာ(စ) ယှဉ်တွဲဗျည်း `ဝ´	-	၁၂
လေ့ကျင့်ခန်း (၆)	-	၁၂
သင်ခန်းစာ(ဆ) ယှဉ်တွဲဗျည်း `ငှ၊ ညှ၊ ၃၊ ၈၊ ဟ´	-	၁၃
လေ့ကျင့်ခန်း (၇)	-	၁၄
အခန်း - (၃)	-	၁၅
သင်ခန်းစာ (က) – (က) သတ်	-	၁၆
လေ့ကျင့်ခန်း (၁)	-	၁၆
သင်ခန်းစာ (ခ) – (င) သတ်	-	၁၇
လေ့ကျင့်ခန်း (၂)	-	၁၇
သင်ခန်းစာ (ဂ) – (တ) သတ်	-	၁၈
လေ့ကျင့်ခန်း (၃)	-	၁၈
သင်ခန်းစာ (ဃ) – (န) သတ်	-	၁၉
လေ့ကျင့်ခန်း (၄)	-	၁၉
သင်ခန်းစာ (င) – (ပ) သတ်	-	၂၀
လေ့ကျင့်ခန်း (၅)	-	၂၀

သင်ခန်းစာ (စ) – (မ) သတ်	-	၂၁
လေ့ကျင့်ခန်း (၆)	-	၂၁
သင်ခန်းစာ (ဆ) – (ယ) သတ်	-	၂၂
လေ့ကျင့်ခန်း (၇)	-	၂၂
သင်ခန်းစာ (ဇ) – (ဝ) သတ်	-	၂၃
လေ့ကျင့်ခန်း (၈)	-	၂၃
သင်ခန်းစာ (ဈ) – (ဟ) သတ်	-	၂၄
လေ့ကျင့်ခန်း (၉)	-	၂၄
သင်ခန်းစာ (ည) – (အ) သတ်	-	၂၅
လေ့ကျင့်ခန်း (၁၀)	-	၂၅
နောက်ဆက်တွဲလေ့ကျင့်ခန်း - (၁)	-	၂၆
လေ့ကျင့်ခန်း (၂)	-	၂၇
အခြေခံမွန်စကားပြောသင်ကြားခြင်း	-	၃၀
သင်ခန်းစာ (၁)	-	၃၀
သင်ခန်းစာ (၂)	-	၃၃
သင်ခန်းစာ (၃)	-	၃၄
သင်ခန်းစာ (၄)	-	၃၆
သင်ခန်းစာ (၅)	-	၃၉
သင်ခန်းစာ (၆)	-	၄၁
သင်ခန်းစာ (၇)	-	၄၂
သင်ခန်းစာ (၈)	-	၄၅
သင်ခန်းစာ (၉)	-	၄၇

မွန်စာပေနှင့် စကားပြော

သင်ကြားပို့ချချက်

အခြေခံမွန်စာပေသင်ကြားခြင်း

အခန်း (၁)

သင်ခန်းစာ (က) သရနှင့် ဗျည်း

ဘာသာတစ်ခု၏ စာပေကို သင်ကြားရာမှာ သရနှင့် ဗျည်းကို ပထမတတ်မြောက်ရန် လိုအပ်တဲ့အတွက် မွန်စာကို သင်ကြားလိုတဲ့ သင်တန်းသားတို့လည်း ပထမဆုံး မွန်သရနှင့် ဗျည်းတို့ကိုလေ့လာကြရပါမယ်။ မွန်သရဟာ မြန်မာလိုဘဲ (၁၂)လုံးရှိပါတယ်။ ယခုနိုင်ရွှေကျေးဆိုမည့် သရအသံထွက်ကို သေသေချာချာ နားထောင်ကြပါစို့။

အ	အာ	ဣ	ဣဳ	ဥ	ဥူ	ဨ	အဲ	ဩ	အဴ	အံ	အး

ယခု နိုင်ရွှေကျေး ဆိုပြီးတဲ့နောက် သင်တန်းသားတို့ ဆိုတတ်အောင် နိုင်ရွှေကျေးက ဆိုပြတာကိုလည်း သင်တန်းသားတို့ လိုက်ဆိုကြစေလိုတယ်။

အ	အာ	ဣ	ဣဳ	ဥ	ဥူ	ဨ	အဲ	ဩ	အဴ	အံ	အး

သရအသံကို သင်တန်းသားတို့ ကြားလဲကြားပြီး လိုက်လဲဆိုပြီးသည့်နောက် ဗျည်းရဲ့အသံထွက်ကိုလည်း ကြားဖို့လိုသေးတယ်။ မွန်စာမှာ ဗျည်းဟာ (၃၅)လုံးရှိလေတော့ မြန်မာစာမှာ ရှိတဲ့ ဗျည်းထက် (၂)လုံး ပိုပါတယ်။ ယခု နိုင်ရွှေကျေး ဆိုမည့် ဗျည်း (၃၅)လုံး အသံထွက်ကို နားထောင်ကြရအောင်။

က	ခ	ဂ	ဃ	ၚ
စ	ဆ	ဇ	ၛ	ည
ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ
တ	ထ	ဒ	ဓ	န
ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ
ယ	ရ	လ	ဝ	သ
ဟ	ဠ	ၜ	အ	ၝ

သင်တန်းသားတို့ ဖတ်တတ်၊ ဆိုတတ်အောင် ယခုနိုင်ရွှေကျေး ဆိုပြတာကို သင်တန်းသားတို့ လိုက်ဆိုကြစေလိုတယ်။

က	ခ	ဂ	ဃ	ၚ
စ	ဆ	ဇ	ၛ	ည
ၞ	ဋ	ဌ	ဍ	ဏ
တ	ထ	ဒ	ဓ	န
ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ
ယ	ရ	လ	ဝ	သ
ဟ	ဠ	ၜ	အ	ၝ

မြန်မာစာထက် နှစ်လုံးပိုတဲ့ ဗျည်းကတော့ `ၜ´ နှင့် `ၝ´တို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ `ၜ´ နှင့် `ၝ´ ဟာ မွန်စကား ကို မပြောဘူးသူများအတွက် အသံပီအောင်ဆိုဘို့ ခဲယဉ်းပေမယ့် အလေ့အကျင့် များလာတဲ့အခါ တဖြည်းဖြည်း ပီသလာနိုင်ပါတယ်။ `ၜ´ နှင့် `ၝ´ လိုပဲ အသံပီအောင် ဆိုနိုင်ဘို့ ခဲယဉ်းတဲ့ နောက်ထပ် ဗျည်းတစ်လုံး ကတော့ `ဌ´ ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဗျည်းသုံးလုံးကို ပီသအောင်ဆိုနိုင်ဘို့ လေ့ကျင့်ရန်လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ယခုနိုင်ရွှေကျေး ဆိုပြတာကို သင်တန်းသားတို့ လိုက်ဆိုကြည့်ကြပါ။

ၜ ၝ ဌ ။ ၜ ၝ ဌ ။ ၜ ၝ ဌ ။

မွန်ဗျည်း (၃၅) လုံးကိုပဲတစ်ခါ ပထမဗျည်းစု (သို့မဟုတ်) `က´ ဗျည်းစုနှင့် ဒုတိယဗျည်းစု (သို့မဟုတ်)`ဂ´ဗျည်းစုဆိုပြီတော့ အသံအုပ်စုကိုလိုက်ပြီး အုပ်စုနှစ်ခု ခွဲခြားထားပြန်တယ်။ ပထမဗျည်းစုရဲ့ အသံက ပေါ့ပြီး ဒုတိယဗျည်းစုရဲ့ အသံကတော့ လေးနက်တာကို တွေ့ရလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို ခွဲလိုက်တဲ့အခါ ပထမဗျည်းစုမှာ -

က	ခ	စ	ဆ	ၞ	ဋ	ဌ	ဏ	တ	ထ	ပ	ဖ	သ	ဟ	ဠ	ၜ	အ

ဆိုတဲ့ အသံပေါ့တဲ့ ဗျည်း (၁၇) လုံးကို ရပါတယ်။ ဒုတိယဗျည်းစုမှာ -

ဂ	ဃ	ၚ	ဇ	ၛ	ည	ဍ	ဒ	ဓ	န	ဗ	ဘ	မ	ယ	ရ	လ	ဝ	ၝ

ဆိုတဲ့ အသံလေးနက်တဲ့ ဗျည်း (၁၈)လုံးရပါတယ်။ ဒီတော့ ပထမဗျည်းစုနှင့် ဒုတိယဗျည်းစု အသံခြားနားတာကို သင်တန်းသားတို့ ပိုမိုရှင်းလင်းအောင်နှင့် ကောင်းစွာဆိုတတ်အောင် ယခုနိုင်ရွှေကျေးဆိုပြတာကို သင်တန်း သားတို့ လိုက်ဆိုကြည့်ကြပါ။

သင်ခန်းစာ (၁) ဗျည်းနှင့် သရပေါင်းစပ်ခြင်း

သရနှင့် ဗျည်းကို နားလည်ပြီးတဲ့နောက် ဗျည်းနှင့်သရပေါင်းစပ်ပုံနှင့် အသံထွက်ပုံကို လေ့လာကြရအောင်။ ဗျည်းနှင့် သရပေါင်းစပ်ရာမှာ ရေးသားရတဲ့ ရသသင်္ကေတကို အောက်မှာ ရေးပြထားတဲ့အတိုင်း မှတ်သားထားစေလိုပါတယ်။

(၄) ယခု ပထမဗျည်းစုနှင့် သရပေါင်းပြီး အသံထွက်ပုံကို နားထောင်ကြည့်ကြစို့။

က	ကာ	ကိ	ကီ	ကု	ကူ	ကေ	ကဲ	ကော	က်	ကံ	ကး
စ	စာ	စိ	စီ	စု	စူ	စေ	စဲ	စော	စ်	စံ	စး
တ	တာ	တိ	တီ	တု	တူ	တေ	တဲ	တော	တ်	တံ	တး
ပ	ပါ	ပိ	ပီ	ပု	ပူ	ပေ	ပဲ	ပေါ	ပ်	ပံ	ပး

နောက်ထပ်ဒုတိယဗျည်းစုနှင့် သရပေါင်းပြီး အသံထွက်ပုံကိုလဲ နားထောင်ကြရအောင်။

ဂ	ဂါ	ဂိ	ဂီ	ဂု	ဂူ	ဂေ	ဂဲ	ဂေါ	ဂ်	ဂံ	ဂး
ည	ညာ	ညိ	ညီ	ညု	ညူ	ညေ	ညဲ	ညော	ည်	ညံ	ညး
ဒ	ဒါ	ဒိ	ဒီ	ဒု	ဒူ	ဒေ	ဒဲ	ဒေါ	ဒ်	ဒံ	ဒး
မ	မာ	မိ	မီ	မု	မူ	မေ	မဲ	မော	မ်	မံ	မး
ရ	ရာ	ရိ	ရီ	ရု	ရူ	ရေ	ရဲ	ရော	ရ်	ရံ	ရး

ဗျည်းနှင့် သရပေါင်းရာမှာ အထူးသဖြင့် ဆိုတဲ့ သရနှင့်ပေါင်းရာမှာ အချို့ဗျည်းများဟာ အသံနှစ်မျိုး ထွက်တာကိုလဲ တွေ့ရပြန်တယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ***ကိ ကီ ကု ကူ*** ဟူ၍ အသံထွက်ပြီး တစ်ခါတစ်ရံ ***ကိ ကီ ကု ကူ*** ဟူ၍လည်း အသံထွက်တာကို တွေ့မြင်ရလိမ့်မည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် ***ပိ ပီ ပု ပူ*** အသံထွက်ပြီ တစ်ခါတစ်ရံ ***ပိ ပီ ပု ပူ*** ဟူ၍ အသံထွက်တာကိုလည်း တွေ့ရပြန်ပါတယ်။ ဒီလိုအသံထွက် ခြားနားပုံကိုတော့ လေ့ကျင့်ခန်း ဖတ်ရင်းနှင့် မှတ်သားသွားရပါလိမ့်မည်။

အဲဒီလို ဗျည်းနှင့် သရပေါင်းထားတာကို နားလည်ပြီးနောက် လေ့ကျင့်ခန်းအနေနှင့် ဖတ်တတ်အောင် ယခုပထမ နိုင်ရွှေကျေးဆိုပြတာကို နားထောင်ကြည့်ကြပါ။

လေ့ကျင့်ခန်း (၁)

၁။ မိမအာစာ၊	၂။ ဇူတ်ညိ၊	၃။ နာဍိုမွဲမ၊
၄။ စဖဲရဟာ၊	၅။ ၜီဍာအာရ၊	၆။ ညီသာရ၊
၇။ အဲစကာ၊	၈။ ပးပသဲ၊	၉။ ကၜိပသာ၊
၁၀။ တဲအဲတူအာရ၊	၁၁။ မအဲအာဝါဒ္ဍ၊	၁၂။ ဒါနသီလ၊
၁၃။ ဂကူဂလာ၊	၁၄။ ကောအဲပတံမ၊	၁၅။ အပါအဲထဲတိရ။

ယခု သင်တန်းသားတို့ ဒီလေ့ကျင့်ခန်းကို နားထောင်ပြီးနောက် သင်တန်းသားတို့ ကိုယ်တိုင် ဖတ်တတ်နိုင်အောင် နိုင်ရွှေကျေးဆိုပြတာကို လိုက်ဆိုကြရအောင်။ မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုထားတာကိုတော့ သင်တန်းသားတို့ မြန်မာလို အဓိပ္ပါယ်ကို သိလောက်ရုံဘဲ ယှဉ်တွဲဖော်ပြထားပါတယ်။ ယခုလိုက်ဆိုကြည့်ကြပါ။

၁။ မိမအာစာ	=	မိဘဆရာ။
၂။ ဇူတ်ညိ	=	နားနေပါ။
၃။ နာဍိုမွဲမ	=	နာရီတစ်လုံး။
၄။ စဖဲရဟာ	=	စားဝပြီးလား။
၅။ ၜီဍာအာရ	=	မြစ်တိမ်သွားပြီ။
၆။ ညီသာရ	=	ညီညွတ်သည်။
၇။ အဲစကာ	=	ကျွန်တော်ငါးစားသည်။
၈။ ပးပသဲ	=	သံပေတုံး။
၉။ ကၜိပသာ	=	ငါးနှစ်ပိဿာ။
၁၀။ တဲအဲတူအာရ	=	ကျွန်တော့်လက်လောင်သွားသည်။
၁၁။ မအဲအာဝါဒ္ဍ	=	ကျွန်တော့်အဖေ လယ်တောသွားသည်။
၁၂။ ဒါနသီလ	=	ဒါနသီလ။
၁၃။ ဂကူဂလာ	=	ကုလားလူမျိုး။
၁၄။ ကောအဲပတံမ	=	ကျွန်တော့်အစ်ကို ကောက်စိုက်သည်။
၁၅။ အပါအဲထဲတိရ	=	ကျွန်တော့်အဖေ ထယ်ထိုးသည်။

အထက်ပါဝါကျတွေအနက် `**ရ**´နှင် ဆုံးသော ဝါကျ။ `**ဟာ**´နှင့် ဆုံးသောဝါကျ၊ `**ညီ**´နှင့် ဆုံးသော ဝါကျ ဆိုပြီးဝါကျ သုံးမျိုးကို သတိပြုထားစေလိုပါသည်။

`**ရ**´ နှင့် အဓိပ္ပါယ်ကတော့ `**သည်၊ ၏**´ ဖြစ်ပါတယ်။ အဟုတ်ဝါကျ၏ အဆုံးမှာ သုံးပါတယ်။

ဥပမာ - ညီသာရ ။ ၏ အဓိပ္ပါယ်ကတော့ ညီညွတ်သည်၊ ဖြစ်ပါတယ်။

`**ဟာ**´ရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကတော့ `**သလား၊ လား**´ ပင်ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ - `စဖဲဟာ´။ ရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကတော့ `စားဝသလား´ ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ထို့နောက် `**ညီ**´ နှင့် ဆုံးဝါကျကတော့ တောင်းဆိုတဲ့ဝါကျ သို့မဟုတ် တောင်းပန်တဲ့ဝါကျလို့ ခေါ်ပါတယ်။ `ညီ´ရဲ့အဓိပ္ပါယ်ကတော့ `ပါ´ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ - `**စညီ**´ ၊ `**စားပါ**´။ `**အာညီ**´၊ `**သွားပါ**´။ စသည်တို့ပင် ဖြစ်ပါတယ်။

AIE MON DA YA

အခန်း (၂)

ဒီအခန်းကတော့ ယှဉ်တွဲဗျည်းအခန်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗျည်းတစ်ခုခုနဲ့ယှဉ်တွဲနိုင်တဲ့ ဗျည်း(၁၁)လုံးသာ ရှိပါတယ်။ ၎င်းတို့မှာ ***မှ . ည . န . မ . ယ . ၇ . လ . ဝ . ၗ . ၜ . ဟ*** တို့ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီယှဉ်တွဲဗျည်းတွေရဲ့ သင်္ကေတများကတော့

္ရ	္ည	ၞ	ၟ	ျ	ြ	ၠ	ွ	္ၗ	္ၜ	ှ
တ္ရ	က္ည	စၞ	ပၟ	ကျ	မြ	ဒၠ	ကွ	က္ၗ	ထ္ၜ	ယှ

၎င်းယှဉ်တွဲဗျည်းများအနက် `**ၗ** ၊**ၜ** ၊**ဟ**´ တို့ဟာ ပထမ ဗျည်းစုကဖြစ်ပြီး ကျန်ယှဉ်တွဲဗျည်းများဟာ ဒုတိယဗျည်းစုက ဖြစ်ပါတယ်။ သဘောပေါက်ထားဖို့လိုဒါကတော့ ဒုတိယဗျည်းစုမှ ဖြစ်သော်လည်း ၎င်းကို ပထမဗျည်းစုမှဗျည်းများနဲ့ ယှဉ်တွဲတဲ့အခါ မူလ၎င်းတို့၏ လေးနက်တဲ့အသံမထွက်တော့ပဲ အသံပေါ့သာ ထွက်လာပါတယ်။ ဥပမာ - ငွ(ငွဲ)ကို ပထမဗျည်းစုဖြစ်တဲ့`**တ**´နှင့်ယှဉ်တွဲတဲ့အခါ တွ(တငဲ့)အသံမထွက်ပဲ တွ(တင)သံသာ ထွက်လာပါတယ်။ သို့သော် ၎င်းကိုဒုတိယဗျည်းစုမှဗျည်းနဲ့ယှဉ်တွဲ့တဲ့အခါ ပေါ့သောအသံမထွက်ဘဲ မူလလေးနက်တဲ့ အသံသာ ထွက်လာပါတယ်။ ဥပမာ ငွ(ငွဲ)ကိုဒုတိယဗျည်းစုမှ `**ဗ**´ နှင့် ယှဉ်တွဲသောအခါ ဗ(င)အသံမထွက်ပဲ ဗွ(ဗငဲ့)အသံလေးသာ ထွက်လာတာကို သတိထားစေလိုတယ်။

`**ၗ** ၊ **ၜ** ၊ **ဟ**´ယှဉ်တွဲဗျည်းများကတော့ ဘယ်ဗျည်းနှင့်ပဲယှဉ်ယှဉ် ပထမဗျည်းစုမှဖြစ်တဲ့အတွက် အသံပေါ့သာ ထွက်နိုင်ပါတယ်။ ဥပမာ - က္ၜ၊ ဗ္ၜ တို့သည် `ဓ´အသံပေါ့သာထွက်လာပါတယ်။

သင်ခန်းစာ(က) ယှဉ်တွဲဗျည်း`န´

မွန်စာတွင် ဗျည်း(၃၅)လုံးရှိရာတွင် ယှဉ်တွဲဗျည်းဟာ ဗျည်း(၃၅)လုံး စလုံးနှင့် မယှဉ်တွဲနိုင်ပါ။ ယှဉ်တွဲဗျည်းတစ်လုံးဟာ သူ့ဆိုင်ရာဗျည်းနှင့်သာ ယှဉ်တွဲနိုင်ပါတယ်။ ဗျည်း(၃၅)လုံးအနက် `**န**´နှင့် ယှဉ်တွဲနိုင်တဲ့ ဗျည်းများကတော့

ကၞ	ခၞ	ဂၞ	စၞ	ဆၞ	ဇၞ	တၞ	သၞ	ဒၞ	ပၞ	ဖၞ	ဗၞ	မၞ	လၞ	ဿၞ

တို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အထက်မှာဖေါ်ပြထားတဲ့အတိုင်း`**န**´နှင့် ယှဉ်တွဲလိုက်တဲ့ ဗျည်းများအနက် ဒုတိယဗျည်းစုဖြစ်တဲ့ ***ဂ - ဇ - ဒ - ဗ - မ - လ*** တို့နှင့် ယှဉ်တွဲထားတဲ့ အသံတွင် `နဲ့´အသံထွက်ပြီး ကျန်ပထမ ဗျည်းစုနှင့်တွဲတဲ့အသံမှာ `ဏ´(ဏ)အသံပေါ့သာထွက်တာကို သတိပြုစေလိုပါတယ်။

ဗျည်းနှင့် ယှဉ်တွဲဗျည်းတို့ကို သရနှင့်ပေါင်းစပ်တဲ့အခါ -

ကၞ	ကၞာ	ကၞိ	ကၞီ	ကၞု	ကၞူ	ကၞေ	ကၞဲ	ကၞော	ကၞ်	ကၞံ	ကၞး
ဂၞ	ဂၞာ	ဂၞိ	ဂၞီ	ဂၞု	ဂၞူ	ဂၞေ	ဂၞဲ	ဂၞော	ဂၞ်	ဂၞံ	ဂၞး
စၞ	စၞာ	စၞိ	စၞီ	စၞု	စၞူ	စၞေ	စၞဲ	စၞော	စၞ်	စၞံ	စၞး

ဖၠ	ဖၠာ	ဖၠိ	ဖၠဳ	ဖၠု	ဖၠူ	ဖေၠ	ဖၠဲ	ဖေၠာ	ဖၠဴ	ဖၠံ	ဖၠး
တၠ	တၠာ	တၠိ	တၠဳ	တၠု	တၠူ	တေၠ	တၠဲ	တေၠာ	တၠဴ	တၠံ	တၠး
ပၠ	ပၠာ	ပၠိ	ပၠဳ	ပၠု	ပၠူ	ပေၠ	ပၠဲ	ပေၠာ	ပၠဴ	ပၠံ	ပၠး
မၠ	မၠာ	မၠိ	မၠဳ	မၠု	မၠူ	မေၠ	မၠဲ	မေၠာ	မၠဴ	မၠံ	မၠး

အဲဒါတွေကိုကြားပြီးနောက် လေ့ကျင့်ခန်းအနေနဲ့ ဖတ်ဖို့ ဆိုပြတာကိုနားထောင်ကြည့်ပါ။

လေ့ကျင့်ခန်း(၁)

၁။ ကၠာထး
၂။ ကညးၝာကရ၊
၃။ စကၠုဟာ၊
၄။ အာစၠးအဲညိ၊
၅။ညးဖၠးအာရ၊
၆။ သၠမၠးဟာ
၇။ တၠံဆုပိတၠံ
၈။ ပ္ကဴ အဂၠု
၉။ ကၠဳဆုနာချူ
၁၀။ဗၠဲစကၠိ
၁၁။ ဂၠဴပုရ
၁၂။ တၠံပၠဴဓါတၠံ
၁၃။ လးသၠာညိ
၁၄။ စၠအဟာရ
၁၅။ကၠုပိပသာ

ဒီလေ့ကျင့်ခန်းကို နားထောင်ပြီးနောက် အောက်ပါတို့ကို ဆက်ဆိုကြည့်ရအောင်။

- ကၠာထး = မကျွပ်။
- စကၠုဟာ = ခရီစားမလား။
- အာစၠးအဲညိ = သူငါးကြော်သည်။
- ညးဖၠးအာရ = သူအောင်မြင်သွားသည်။
- သၠမၠးဟာ = သင်ဇေါ်ရန်သူလား။
- တၠံဆုပိတၠံ = သစ်ပင်သုံးပင်။
- ပ္ကဴအဂၠု = ဂန့်ဂေါ်ပန်း။
- ကၠဳဆုနာချူ = ပျဉ်းမသစ်ကြမ်းပြင်။
- ဗၠဲစကၠိ = ကြောင်သည်ကြွက်ကိုစားသည်။
- ဂၠဴပုရ = ဝမ်းပွသည်။
- တၠံပၠဴဓါတၠံ = သံပရာပင်နှစ်ပင်။
- လးသၠာညိ = အခင်းခင်းပါ။
- စၠအဟာရ = အစာအာဟာရ။
- ကၠုပိပသာ = ခရီသုံးပိသဿာ။

သင်ခန်းစာ(ခ) ယၟဳတွဲဗျည်း (မ)

ယၟဳတွဲဗျည်း `မ´နှင့် ယၟဳတွဲနိုင်တဲ့ဗျည်းကတော့ ကၟ ခၟ ငၟ စၟ ဆၟ ဇၟ တၟ ထၟ ဒၟ ပၟ ဖၟ ဗၟ ယၟ လၟ သၟ တို့ဖြစ်ပါတယ်။ အကုန်လုံးပေါင်း (၁၅) လုံးရှိပါတယ်။

၎င်းတို့ကို သရနှင့် ပေါင်းစပ်သောအခါ

ကၟ	ကၟာ	ကၟိ	ကၟဳ	ကၟု	ကၟူ	ကၟေ	ကၟဲ	ကၟော	ကၟဵ	ကၟံ	ကၟး
ငၟ	ငၟာ	ငၟိ	ငၟဳ	ငၟု	ငၟူ	ငၟေ	ငၟဲ	ငၟော	ငၟဵ	ငၟံ	ငၟး
စၟ	စၟာ	စၟိ	စၟဳ	စၟု	စၟူ	စၟေ	စၟဲ	စၟော	စၟဵ	စၟံ	စၟး
ဇၟ	ဇၟာ	ဇၟိ	ဇၟဳ	ဇၟု	ဇၟူ	ဇၟေ	ဇၟဲ	ဇၟော	ဇၟဵ	ဇၟံ	ဇၟး
တၟ	တၟာ	တၟိ	တၟဳ	တၟု	တၟူ	တၟေ	တၟဲ	တၟော	တၟဵ	တၟံ	တၟး
ပၟ	ပၟာ	ပၟိ	ပၟဳ	ပၟု	ပၟူ	ပၟေ	ပၟဲ	ပၟော	ပၟဵ	ပၟံ	ပၟး
ဒၟ	ဒၟာ	ဒၟိ	ဒၟဳ	ဒၟု	ဒၟူ	ဒၟေ	ဒၟဲ	ဒၟော	ဒၟဵ	ဒၟံ	ဒၟး

လေ့ကျင့်ခန်း - (၂)

၁။ ကၟာကဝိကၟာ
၂။ ကၟဳဘာဟာ
၃။ ငၟဳတိပိမ
၄။ ဒၟိနူအဲ မ္ဒးအာရ
၅။ ယၟုအဲမိဖူရ
၆။ အစာအာဘာတၟဳ
၇။ ကၟဳကၠာထးညိ
၈။ ဂိတုတၟးရ
၉။ ခၟုအဒိ
၁၀။ ညးစၟဳအဲရ
၁၁။ လၟအာတဲသၟး
၁၂။ ဂကူဗၟာ
၁၃။ ပသသၟုကဟာ
၁၄။ လၟအာတဵရ
၁၅။ ငၟဳတိတၟဳတ္တးအာရ

အောက်ပါတို့ကိုလည်း လိုက်ဆိုကြရအောင်

- ကၟာကဝိကၟာ = ငါးကန်နှစ်ကန်။
- ကၟဳဘာဟာ = ကျောင်းမိုးသလား။
- ငၟဳတိပိမ = မြေစလောင်းဖုံးသုံးခု။
- ဒၟိနူအဲမ္ဒးအာရ = ကျွန်တော့်ကြောင့်အစ်မသွားရတယ်။
- အာစာဘာတၟဳ = ကျောင်းဆရာအသစ်။
- ယၟုအဲမိဖူရ = ကျွန်မနာမည် မိဖူးဖြစ်ပါတယ်။
- ကၟဳကၠာထးညိ = မကျောပ်ကို မိုးပါ။
- ဂိတုတၟးရ = လသာသည်။
- ခၟုအဒိ = ဝမ်းဘဲနှုတ်သီး။
- ညးစၟဳအဲရ = သူကျွန်တော့်ကို မျှော်သည်။

- လွှအာတဲသ္ုးညိ = လက်ချည်းမသွားနဲ့။
- ဂကူဗ္ဂာ = ဗမာလူမျိုး။
- ပသသ္ုကဟာ = ငါးအနံ့နံသည်။
- လ္ုအာတရ်ရ = မုဆိုးခရီးသွားသည်။
- ဂ္ဂီတိတို့ဂ္ဂးအာရ = မြေစလောင်းအသစ်ကွဲသည်။

သင်ခန်းစာ (ဂ) ယှဉ်တွဲဗျည်း `ယ´

`ယ´နှင့် ယှဉ်တွဲနိုင်တဲ့ ဗျည်းများကတော့ **ကျ ချ ဂျ စျ ဆျ တျ ထျ ဒျ ပျ ဖျ ဗျ မျ လျ သျ** တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ၎င်းတို့ကို သရနှင့်ပေါင်းစပ်သောအခါ

ကျ	ကျာ	ကျိ	ကျီ	ကျု	ကျူ	ကျေ	ကျဲ	ကျော	ကျ်	ကျံ	ကျး
ဂျ	ဂျာ	ဂျိ	ဂျီ	ဂျု	ဂျူ	ဂျေ	ဂျဲ	ဂျော	ဂျ်	ဂျံ	ဂျး
တျ	တျာ	တျိ	တျီ	တျု	တျူ	တျေ	တျဲ	တျော	တျ်	တျံ	တျး
ဗျ	ဗျာ	ဗျိ	ဗျီ	ဗျု	ဗျူ	ဗျေ	ဗျဲ	ဗျေ	ဗျ်	ဗျံ	ဗျး

လေ့ကျင့်ခန်းအနေနဲ့ အောက်ပါတို့ကို လိုက်ဆိုကြည့်ပါ။

လေ့ကျင့်ခန်း - (၃)

ညးကျအာရ လဇုဗျုရ စီပျးညိ
အာဖျာရဟာ ညးချုဂ္ဂ် ရ ဖျ်ဏာညိ
တိချီရ ညးပျဲအဲရ တ္ုတျု
လွှပျဲအဲညိ ဂကူပျု ပ္ဂ်ဖျးဖျး
အစာဗျိအဲရ အချ်လ္တုဆု ညးစဒးဂျိရ
လျးဂိတု လွှချ်ညးညိ ဒီဖျ်ဏာကာညိ။

ဆက်ဆိုရန်---

- ညးကျအာရ = သူရှုံးသွားသည်။
- အာဖျာရဟာ = ဈေးသွားတော့မလား။
- တိချီရ = လျှောင်လှုပ်သည်။
- လွှပျဲအဲညိ = ကျွန်တော့်ကိုမညှင်းဆဲပါနဲ့။
- အစာဗျိအဲရ = ဆရာကျွန်တော့်ကိုမြည်တွန်သည်။
- လျးဂိတု = လရောင်။
- လဇုဗျုဗျု = အဘိုးအိုအို။

- ညးချူက်ရ = သူပန်းရေးသည်။
- ညးပဲ့အဲရ = သူကျွန်တော့်ကိုညှင်းဆဲသည်။
- ဂကူပျူ = ပျူလူမျိုး။
- အချ်လ္တူဆု = သစ်ပင်ပေါ်မျခါချဉ်။
- လ္ပချ်ညးညိ = သူ့ကိုမကြိမ်ဆဲပါနဲ့။
- စိုပျးညိ = ရှင်းလင်းပြပါ။
- ဖျ်ဏာညိ = ပြန်ယူသွားပါ။
- တ္ငတျူ = လောက်ကောင်။
- ပ္ဂဖျးဖျး = သံပုရာချဉ်။
- ညးစဒးဂျိရ = သူအဆိပ်စားမိသည်။
- ဒိုဖျ်ဏာကာညိ = ကားကိုပြန်မောင်းသွားပါ။

သင်းခန်းစာ(၁၀) ယှဉ်တွဲဗျည်း `ရ´

ယှဉ်တွဲဗျည်း `ရ´နှင့်ယှဉ်တွဲနိုင်တဲ့ဗျည်းကတော့ ကြ ခြ ဂြ စြ ဆြ ဇြ တြ ထြ ဒြ ပြ ဖြ ဗြ မြ သြ ၎င်းတို့ကို သရနှင့်ပေါင်းစပ်သောအခါ -

ကြ	ကြာ	ကြီ	ကြဳ	ကြု	ကြူ	ကြေ	ကြဲ	ကြော	ကြ်	ကြံ	ကြး
ဂြ	ဂြာ	ဂြီ	ဂြဳ	ဂြု	ဂြူ	ဂြေ	ဂြဲ	ဂြော	ဂြ်	ဂြံ	ဂြး
ဖြ	ဖြာ	ဖြီ	ဖြဳ	ဖြု	ဖြူ	ဖြေ	ဖြဲ	ဖြော	ဖြ်	ဖြံ	ဖြး
ပြ	ပြာ	ပြီ	ပြဳ	ပြု	ပြူ	ပြေ	ပြဲ	ပြော	ပြ်	ပြံ	ပြး
ဗြ	ဗြာ	ဗြီ	ဗြဳ	ဗြု	ဗြူ	ဗြေ	ဗြဲ	ဗြော	ဗြ်	ဗြံ	ဗြး
မြ	မြာ	မြီ	မြဳ	မြု	မြူ	မြေ	မြဲ	မြော	မြ်	မြံ	မြး

လေ့ကျင့်ခန်း - (၄)

အကြာညးဓါ	တဲညးဒးအာမြရ	အာဂြုဂြုညိ
မြဳတြ်ပသာ	ဗြိတ္ငးပူဂြ်	သကြာဓါပသာ
ဗြဲဂူရ	ပ္ဂ်ဖြအာရ	ခြာဆုဓါတ္ဂံ
ဂိတုဂြးဟာ	လ္ပခြးတိညိ	ညးပြဲဖျာရ
ဗြိပြဲ်ရမိ	တ္ဂံတြ်ပိတ္ဂံ	ဆုကြဳကြဳ လ္ပပက္ဂိညိ
လ္ပကြံကြညိ	တ္ဂံဖြဲဗောဓိ	

ဆက်ဆိုရန်--

- အကြာညးဓါ = နှစ်ယောက်ကြား။
- မြဳတြ်ပသာ = မရွေးမုန့်ခြောက်ပိသာ။
- ပြဲဂူရ = မိုးရွာပြီ။
- ဂိတုဂြးဟာ = လငပုတ်ဖမ်းသည်။
- ပြ်ပြဲရ်မိ = မိခင်ကဲ့သို့မိန်းမမြတ်။
- လ္ပကြံကြညိ = မဆိုးသွမ်းပါနဲ့။
- တဲညးဒးအာမြရ = သူ့လက်ခါးရှသွားသည်။
- ပြဲတုဵပူဂြ် = မိုးသားကင်း၍ချိုးကူသည်။
- ပ္က်ဖြအာရ = ပန်းညှိုးသွားပြီး။
- လ္ပခြးတိညိ = မြေကိုမခြစ်ပါနဲ့။
- တ္ၚံကြ်ပိတ္ၚံ = ပိန်းပင်သုံးပင်။
- တ္ၚံဖြဲဗောဓိ = ဗောဓိပင်သုံးပင်။
- အာဂြုဂြုညိ = စုစုရုံးရုံးသွားပါ။

သင်ခန်းစာ (၆) ယှဉ်တွဲဗျည်း (လ)

`လ´နှင့် ယှဉ်တွဲနိုင်သောဗျည်းများကတော့ ကၠ ခၠ ဂၠ စၠ ဆၠ ဇၠ တၠ ထၠ ဒၠ ပၠ ဖၠ ဗၠ မၠ သၠ တို့ဘဲ ဖြစ်ကြပြီး၊ ၎င်းတို့ကိုသရနှင့် ပေါင်းစပ်တဲ့အခါ..

ကၠ	ကၠာ	ကၠိ	ကၠီ	ကၠု	ကၠူ	ကၠေ	ကၠဲ	ကၠော	ကၠ်	ကၠံ	ကၠး
ဂၠ	ဂၠာ	ဂၠိ	ဂၠီ	ဂၠု	ဂၠူ	ဂၠေ	ဂၠဲ	ဂၠော	ဂၠ်	ဂၠံ	ဂၠး
တၠ	တၠာ	တၠိ	တၠီ	တၠု	တၠူ	တၠေ	တၠဲ	တၠော	တၠ်	တၠံ	တၠး
ဒၠ	ဒၠာ	ဒၠိ	ဒၠီ	ဒၠု	ဒၠူ	ဒၠေ	ဒၠဲ	ဒၠော	ဒၠ်	ဒၠံ	ဒၠး
ပၠ	ပၠာ	ပၠိ	ပၠီ	ပၠု	ပၠူ	ပၠေ	ပၠဲ	ပၠော	ပၠ်	ပၠံ	ပၠး
ဗၠ	ဗၠာ	ဗၠိ	ဗၠီ	ဗၠု	ဗၠူ	ဗၠေ	ဗၠဲ	ဗၠော	ဗၠ်	ဗၠံ	ဗၠး
သၠ	သၠာ	သၠိ	သၠီ	သၠု	သၠူ	သၠေ	သၠဲ	သၠော	သၠ်	သၠံ	သၠး

လေ့ကျင့်ခန်း (၅)

၁။ ဂၠုဒအာရ
၂။ ဇဗၠုဓါတ္ပး
၃။ ကၠစဂၠ်ရ
၄။ အာကၠာညိ
၅။ ဂကူတၠ
၆။ ဗၠးစးရ
၇။ ကၠီသၠက္ၚိညိ
၈။ ညးပၠးဘဲရ
၉။ ဗ္ဂဲပၠောဇကု
၁၀။ သၠးရဟာ
၁၁။ ယဲဗၠးရဟာ
၁၂။ ကကၠံပသာ
၁၃။ ညးပၠတရ်ရ
၁၄။ လ္ပစကၠာမိမညိ
၁၅။ ဂၠးအာကာသ

အောက်ပါတို့ကို ဆက်ဆိုရန်။

- ဍှုအာရ = မှောင်သွားပြီ။
- ဇဗှုၜါတွး = ကွမ်းရွက်နှစ်ရွက်။
- ကှစဝှ်ရ = ကျားက နွားကိုစားသည်။
- အာကှာညိ = အရင်သွားပါ။
- ဂကူတှ = သခင်မျိုး။
- ဗှးၜးရ = လွတ်လပ်ပြီ။
- ကှဳသှကှိညိ = ဓနိဖက်မိုးပါ။
- ညးပှးတဲရ = သူလက်ဖြန့်သည်။
- ပှဲပှောဇကု = ကြောင်ကိုယ့်ကိုယ်ကိုလှိမ့်သည်။
- သှးရဟာ = အားပြီးလား။
- ယဲဗှးရဟာ = ရောဂါပျောက်ပြီးလား။
- ကကှံပသာ = ငါး (၅) ပိဿာ။
- ညးပှတၚ်ရ = သူခရီးသွားသည်။
- လွစကှာမိမညိ = မိဘအရင်မစားပါနဲ့။
- ဍှးအာကာသ = အာကာသအပြင်။

သင်ခန်းစာ(၈) ယှဉ်တွဲဗျည်း (ဝ)

ယှဉ်တွဲဗျည်း `ဝ´နှင့် ယှဉ်တွဲနိုင်တဲ့ ဗျည်းများကတော့ **ကွ ခွ ငွ စွ ဆွ ဇွ တွ ထွ ဒွ ပွ ဖွ ဗွ မွ လွ သွ** တို့ဖြစ်ကြပြီး ၎င်းတို့ကို သရနှင့် ပေါင်းစပ်တဲ့အခါ

ကွ	ကွာ	ကွိ	ကွဳ	ကွု	ကွူ	ကွေ	ကွဲ	ကွော	ကွ်	ကွံ	ကွး
ငွ	ငွါ	ငွိ	ငွဳ	ငွု	ငွူ	ငွေ	ငွဲ	ငွေါ	ငွ်	ငွံ	ငွး
တွ	တွာ	တွိ	တွဳ	တွု	တွူ	တွေ	တွဲ	တွော	တွ်	တွံ	တွး
ဒွ	ဒွာ	ဒွိ	ဒွဳ	ဒွု	ဒွူ	ဒွေ	ဒွဲ	ဒွော	ဒွ်	ဒွံ	ဒွး
ပွ	ပွာ	ပွိ	ပွဳ	ပွု	ပွူ	ပွေ	ပွဲ	ပွော	ပွ်	ပွံ	ပွး
မွ	မွာ	မွိ	မွဳ	မွု	မွူ	မွေ	မွဲ	မွော	မွ်	မွံ	မွး

ဆက်ဆိုရန်...

လေ့ကျင့်ခန်း (၆)

၁။ ညးကွကွ
၂။ ငွအာရ
၃။ ကွဳကောအဲ
၄။ မငွါပှဲအဲ
၅။ ဇွာအဲရ
၆။ ပွဲ ငွးတိဖ်ရ
၇။ ဇွဝှ်မွဲ
၈။ တွဳဝါရ
၉။ ကွးအစာဟာ
၁၀။ ငွဳဏာညိ
၁၁။ သွာၜါတွှံ
၁၂။ လွဳပရာညိ
၁၃။ ပွဳပွူဇကု
၁၄။ ပွဲမဒးရး
၁၅။ စသွကဟာ

ဆက်လေ့ကျင့်ရန်.....

- ညးကွကွ = လူပု။
- ဂွအာရ = ရုက်သွားသည်။
- ကွီကောအဲ = ငါ့အစ်ကိုလှည်း။
- မဂွါဗွဲအဲ = ကျွန်တော့်ပုလဲဆွဲကြိုး။
- ဇွာအဲရ = ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေ။
- ဗွဲဂွးတိဖ်ရ = ကြောင်မီးဖိုမြေကိုယက်သည်။
- ဇွဍ်မွဲ = နွားသေကောင်တစ်ကောင်။
- တွီဝါရ = ဆွေမျိုးညာတိ။
- ကွးအစာဟာ = ဆရာ့တပည့်လား။
- ဂွီဏာညိ = ထုပ်သွားပါ။
- သွာဓါတွံ = ကြာပင်နှစ်ပင်။
- လွီပရာညိ = ကြိုးစားပါ။
- ပွီပွူဇကု = ကိုယ့်ပတ်ဝန်းကျင်။
- ဗွဲမဒးရး = သင့်တော်စွာ။
- စသွကဟာ = ငါးဟင်းစားမလား။

သင်ခန်းစာ (ဆ)

`ၞ´နှင့် ယှဉ်တွဲနိုင်သော ဗျည်းများကတော့ - တၞ ပၞ ဗၞ လၞ သၞ
`ည´နှင့် ယှဉ်တွဲနိုင်သော ဗျည်းများကတော့ - က္ည ဍ္ည မ္ည ဒ္ည ပ္ည
`ၟ´နှင့် ယှဉ်တွဲနိုင်သော ဗျည်းများကတော့ - ကၟ ခၟ စၟ ပၟ ဖၟ သၟ
`ဝ´နှင့် ယှဉ်တွဲနိုင်သော ဗျည်းများကတော့ - ကွ စွ တွ ထွ ဗွ
`ဟ´နှင့် ယှဉ်တွဲနိုင်သော ဗျည်းများကတော့ - ညှ ဏှ နှ မှ ယှ ရှ လှ ဝှ
တို့ အသီးသီး ဖြစ်ကြပြီး ၎င်းတို့ကိုသရနှင့် ပေါင်းစပ်သောအခါ -

ကွ	ကွာ	ကွိ	ကွီ	ကွု	ကွူ	ကွေ	ကွဲ	ကွော	ကွ်	ကွံ	ကွး
ကၟ	ကၟာ	ကၟိ	ကၟီ	ကၟု	ကၟူ	ကၟေ	ကၟဲ	ကၟော	ကၟ်	ကၟံ	ကၟး
တၞ	တၞာ	တၞိ	တၞီ	တၞု	တၞူ	တၞေ	တၞဲ	တၞော	တၞ်	တၞံ	တၞး
ဒၞ	ဒၞာ	ဒၞိ	ဒၞီ	ဒၞု	ဒၞူ	ဒၞေ	ဒၞဲ	ဒၞော	ဒၞ်	ဒၞံ	ဒၞး
က္ည	က္ညာ	က္ညိ	က္ညီ	က္ညု	က္ညူ	က္ညေ	က္ညဲ	က္ညော	က္ည်	က္ညံ	က္ညး
ညှ	ညှာ	ညှိ	ညှီ	ညှု	ညှူ	ညှေ	ညှဲ	ညှော	ညှ်	ညှံ	ညှး

လေ့ကျင့်ခန်း - (၇)

၁။ထ္ဂကာညိ
၂။တ္ၚဲယးဂတ
၃။လ္ပအာပ္ၚဲတ္ၚဲအင္ၚာညိ
၄။က္ညအာသ္ၚိညိ
၅။လ္ပညာ္ၜညိ
၆။မ္ၚးသာသနာ
၇။ညးအာဝ္ၚရ
၈။ရဲတမ္ၚာဂ္ဍဲကရ
၉။ညးထ္ဂကာသ္ဂကရ
၁၀။မ္ဂဲက္ၚဝ်က္ၚ
၁၁။ထ္ဂးပျးညိ
၁၂။လ္ၚုဟာကောဂ္ၚု
၁၃။သ္ၚိအမူဟာ
၁၄။ လ္ၚ်မ္ဂဲန
၁၅။လ္ပန်ရာညိ
၁၆။လ္ပအာမ္ၚးသ္ၚိညိ
၁၇။ညးဗ္ၚုအာရ
၁၈။က္ၜးဖ္ၚးရ

ဆက်လေ့ကျင့်ရန်

- ထ္ဂကာညိ = မ, ယူသွားပါ။
- တ္ၚဲယးဂတ = နောက်တနေ့။
- လ္ပအာပ္ၚဲတ္ၚဲအင္ၚာညိ = အင်္ဂါနေ့တွင်မသွားပါနဲ့။
- က္ညအာသ္ၚိညိ = အိမ်သို့ကြွသွားပါ။
- လ္ပညာ္ၜညိ = အားမနာပါနဲ့။
- မ္ၚးသာသနာ = သာသနာအပ။
- ညးအာဗ္ၚရ = သူလယ်တောသွားသည်။
- ရဲတမ္ၚာဂ္ဍဲကရ = တံငါသည် ငါးရှာသည်။
- ညးထ္ဂကာသ္ဂကရ = သူငါးဟင်းကို မသွားသည်။
- မ္ဂဲက္ၚဝ်က္ၚ = တစ်ထွာနစ်ထွာ။
- ထ္ဂးပျးညိ = ရှင်းလင်းပြပါ။
- လ္ၚုဟာကောဂ္ၚု = ပျင်းသလားအစ်ကိုကြီး။
- သ္ၚိအမူဟာ = ဦးလေးအိမ်လား။
- လ္ၚ်မ္ဂဲန = နမ်းတစ်တင်း။
- လ္ပန်ရ်ညိ = မရောနှောပါနဲ့။
- လ္ပမ္ၚးသ္ၚိညိ = အိမ်အပြင်မထွက်ပါနဲ့။
- ညးဗ္ၚုအာရ = သူမူးသွားပြီ။
- က္ၜးဖ္ၚးရ = ရှင်းသွားပြီ။

အခန်း - (၃)

ဗျည်းနှင့်သရပေါင်းပုံ၊ ဗျည်း-ယှဉ်တွဲဗျည်းနှင့် သရပေါင်းပုံကို တတ်မြောက်ပြီးလျှင် မွန်စာတစ်ဝက်တတ်မြောက်ပြီဖြစ်သည်။ ကျန်တစ်ဝက်ကို တတ်မြောက်ဖို့ရာ အသတ်များကို ဆက်လေ့လာရမည်ဖြစ်သည်။ မွန်စာတွင် အသတ်(၁၀)မျိုးရှိပါသည်။

၎င်းတို့မှာ -

က သတ်	(က်)၊	င သတ်	(င်)၊
တ သတ်	(တ်)၊	န သတ်	(န်)၊
ပ သတ်	(ပ်)၊	မ သတ်	(မ်)၊
ယ သတ်	(ယ်)၊	ဝ သတ်	(ဝ်)၊
ဟ သတ်	(ဟ်)၊	အ သတ်	(အ်)၊

တို့ဖြစ်ပြီး မွန်အသံထွက်မှာ -

ကက် ဂစိုတ် (က်)	က
ကင် ဂစိုတ် (င်)	ၚ
ကတ် ဂစိုတ် (တ်)	တ
ကန် ဂစိုတ် (န်)	န
ကပ် ဂစိုတ် (ပ်)	ပ
ကမ် ဂစိုတ် (မ်)	မ
ကယ် ဂစိုတ် (ယ်)	ယ
ကဝ် ဂစိုတ် (ဝ်)	ဝ
ကဟ် ဂစိုတ် (ဟ်)	ဟ
ကအ် ဂစိုတ် (အ်)	အ

တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

AIE MON DANA

သင်ခန်းစာ (က) - က သတ်

က, နှင့်သတ်နိုင်တဲ့ ဗျည်း - ဗျည်းသရပေါင်းနှင့် ဗျည်းယှဉ်တွဲဗျည်းနှင့် သရပေါင်းဝေါဟာရ ကတော့ (၈)မျိုးရှိပါတယ်။ လိုက်ဆိုရန် -

ကက်	ကာက်	ကိက်	ကုက်	ကေက်	ကောက်	ကံက်	ကိုက်
ဂက်	ဂါက်	ဂိက်	ဂုက်	ဂေက်	ဂေါက်	ဂံက်	ဂိုက်
ကၠက်	ကၠာက်	ကၠိက်	ကၠုက်	ကေၠက်	ကေၠာက်	ကၠံက်	ကၠိုက်
ကၞက်	ကၞာက်	ကၞိက်	ကၞုက်	ကေၞက်	ကေၞာက်	ကၞံက်	ကၞိုက်
ချက်	ချာက်	ချိက်	ချုက်	ချေက်	ချောက်	ချံက်	ချိုက်
မြက်	မြာက်	မြိက်	မြုက်	မြေက်	မြောက်	မြံက်	မြိုက်
ပ္ဍက်	ပ္ဍာက်	ပ္ဍိက်	ပ္ဍုက်	ပေ္ဍက်	ပေ္ဍာက်	ပ္ဍံက်	ပ္ဍိုက်
ကွက်	ကွာက်	ကွိက်	ကွုက်	ကွေက်	ကွောက်	ကွံက်	ကွိုက်

မှတ်ချက်။ ။ၚ်၊ ဂ်၊ ဃ် တို့ဟာလည်း ကသတ်အဖြစ် တချို့စာများတွင် သုံးကြသည်။

ဥပမာ-လိၚ်၊မဂ်၊

သဝေထိုး (ပ)ကသတ်(ေ...က်)မှ အသံနှစ်မျိုးထွက်တာကို သတိပြုရမယ်။

ဥပမာ-ပေက် တွင် အသံနှစ်မျိုးထွက်ပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာလည်း ထွက်ပြေးသည် သူငယ်ပြန်သည် ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်။

လေ့ကျင့်ခန်း - (၁)

၁။ကံက်တဲ၀ါဆော = လက်ကောက်နှစ်ရံ။

၂။ညးကော်အဲရ = သူကျွန်တော့်ကိုခေါ်သည်။

၃။လွ္ဂါညိ = သလိပ်မဟက်ပါနဲ့။

၄။ယွံအဲဟွံခါ်ရ = ဟုတ်ကဲ့ကျွန်တော် သလိပ်မဟက်ပါ။

၅။ဍာ်ဂံက်က် = ရေအေးအေး။

၆။တ္ၜစက်သ္ၜ = ဆန်စက်ပိုင်ရှင်။

၇။ဍေက်အဲချိအာရ = ကျွန်တော့်သွားလှုပ်နေသည်။

၈။ဂ္ၜဇိက်ဗ္ၜ = နွားထယ်ထိုးသည်။

၉။ဗ္စဆံက်ညိ = ကောက်ရိုးကျွေးပါ။

၁၀။လွ္ဂဍေက်တ္ၜးဆုညိ = သစ်ရွက်ကိုမဆိပ်ပါနှင့်။

၁၁။အာသိုက်သိုက်ညိ = ဖြေးဖြေးသွားပါ။

၁၂။ကွ်သာသာညိ = ဖြေးဖြေးလျှောက်ပါ။

၁၃။ညးယိုက်ဏာရ = သူသယ်သွားသည်။

၁၄။လ္ပလက်ညးညိ = သူ့ကိုမဆဲပါနှင့်။

၁၅။မ္ဂးအာထေက်ရ = မင်းသွားသင့်ပြီ။

၁၆။သ္ဍိတိုက်တ္ၚိ = တိုက်အိမ်အသစ်။

၁၇။တိက်ပ္ဍဲသ္ဍိညိ = အိမ်ထဲမှာအိပ်ပါ။

၁၈။ညးဒိုက်မွဲ = သူဆင်းရဲတစ်ယောက်။

၁၉။ဟွံမွဲတသိုက် = ချမ်းသာမှုမရှိ။

၂၀။မိုက်ဂ္ဂိက်ညိ = လုံချည်ဝတ်ပါ။

၂၁။တုက်ဍုၚ်ရ = ရေခပ်သည်။

၂၂။ဒေက်အာဍုၚ်ညိရ = ရေအနည်းငယ်စိုသွားသည်။

၂၃။ဂိတုပသ် = ကဆုန်လ။

၂၄။ချူလိခ်ရဟာ = စာရေးနေသလား။

သၚ်ခန်းစာ (ခ) `ၚ´သတ်

`က´သတ်(၈)မျိုး ရှိသလို `ၚ´သတ်တွင်လည်း (၈) မျိုးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့ကတော့ -

ကၚ်	ကာၚ်	ကိၚ်	ကုၚ်	ကေၚ်	ကောၚ်	ကံၚ်	ကိုၚ်
ဂၚ်	ဂါၚ်	ဂိၚ်	ဂုၚ်	ဂေၚ်	ဂေါၚ်	ဂံၚ်	ဂိုၚ်
က္ဂၚ်	က္ဂာၚ်	က္ဂိၚ်	က္ဂုၚ်	က္ဂေၚ်	က္ဂောၚ်	က္ဂံၚ်	က္ဂိုၚ်
ဍၚ်	ဍာၚ်	ဍိၚ်	ဍုၚ်	ဍေၚ်	ဍောၚ်	ဍံၚ်	ဍိုၚ်

လေ့ကျင့်ခန်း - (၂)

၁။လိၚ်မၚ်ကၚ်ဟာ = ကင်းဌားစောင့်သလား။

၂။ကေၚ်ကာသ္ဒိုၚ် = အရာရှိမင်း၏ အမှုကိစ္စ။

၃။ထိၚ်ဒက်ညိ = ထိန်းသိမ်းပါ။

၄။ကေၚ်အာက္ဍုၚ်ဟာ = သွားလာဘူးသလား။

၅။ဃံၚ်တက်မံၚ်ရ = သူ မောင်းတီးသည်။

၆။အံၚ်ဖ္ဍးရောၚ် = အောင်မြင်လိမ့်မည်။

၇။လိခ်ပရိုၚ် = သတင်းစာ။

၈။ကေၚ်မိၚ်ဟာ = ကြားဘူးသလား။

၉။သွံဖျာဂွံပရဲ = ဈေးရောင်းအမြတ်ရသည်။

၁၀။စွံသ္ဍုၚ်သ္ဍုၚ်ညိ = မြင့်မြင့်ထားပါ။

၁၁။တိက်သ္ဒိုၚ်ဒ္ဂံၚ်ရ = အိပ်ပျော်နေသည်။

၁၂။ဂွံစသွစာၚ်ဟာ = ကြက်သားဟင်းစားရသလား။

၁၃။လ္ပစံၚ်တူညိ = မပူပင်ပါနှင့်။

၁၄။အံၚ်မွဲကဆံၚ်ရ	=	တဆင့်အောင်သည်
၁၅။ပ္ဍဲသဇၚ်	=	သဇင်ပန်း။
၁၆။ဒးဒုၚ်တက်ရ	=	အရိုက်ခံရသည်။
၁၇။ဖိုၚ်တဲဂိရ	=	ခြေလက်ကိုက်သည်။
၁၈။အာစိၚ်ဍာ်ညိ	=	ရေသွားကူးပါ။
၁၉။အောၚ်ဒုၚ်ညိ	=	သည်းခံပါ။
၂၀။ဍာ်ပေၚ်အာကြိုၚ်ရ	=	ချောင်းရေပြည့်သွားပြီ။
၂၁။ညးတ္ၚက်ဒုံၚ်ခပေၚ်	=	သူခေါ်ပျဉ်မုန့်တောင်းနေသည်။
၂၂။စက္ဍာၚ်ရ	=	မုန့်စားသည်။
၂၃။အာဝေၚ်ဍုၚ်လ္ဂုၚ်	=	ရန်ကုန်သွားလည်သည်။
၂၄။မိက်ဂွံသုၚ်ဍာ်ရ	=	ရေသောက်ချင်သည်။

သင်ခန်းစာ (ဂ) – (တ) သတ်

ကသတ်ကိုပုံစံ(၇)မျိုးဖြင့် သုံးနိုင်သည်။၎င်းတို့ကတော့ -

ကတ်	ကာတ်	ကိတ်	ကုတ်	ကေတ်	ကောတ်	ကိုတ်
ဂတ်	ဂါတ်	ဂိတ်	ဂုတ်	ဂေတ်	ဂေါတ်	ဂိုတ်
က္ဂတ်	က္ဂာတ်	က္ဂိတ်	က္ဂုတ်	က္ဂေတ်	က္ဂောတ်	က္ဂိုတ်
ဗ္ဂတ်	ဗ္ဂာတ်	ဗ္ဂိတ်	ဗ္ဂုတ်	ဗ္ဂေတ်	ဗ္ဂောတ်	ဗ္ဂိုတ်

မှတ်ချက်။ ။စ၊ ဇ၊ ဋ္ဌ၊ ဌ၊ ဍ၊ သ၊ ဒ၊ ဓ တို့ကိုလည်း တ-သတ်အနေနှင့် သုံးနိုင်သည်။
ဥပမာ- ကိစ္စ၊ မဇ္ဈိမ၊ မွဲကိုဋ္ဌ၊ ဥက္ကဌ၊ အဿဇိ၊ ဘဒ္ဒ၊

လေ့ကျင့်ခန်း - (၃)

၁။ပိဋ္ကကတ်ပိ	=	ပိဋ္ကကတ်သုံးပုံ။
၂။ရတ်ပိပြကာ	=	ရတနာသုံးပါး။
၃။ကတ်လ္ဒတ်ညိ	=	သင်ကြားပါ။
၄။ဂ္ဂပြးက္ဂကိတ်	=	နွားကွဲကျားကိုက်။
၅။ကုတ်ဏာညိ	=	ပိုင်းဖြတ်ယူသွားပါ။
၆။လိခ်ပတ်ခေတ်တို	=	ခေတ်သစ်စာပေ။
၇။ထတ်ယုက်မံၚ်ဟာ	=	ကျန်းမာနေလား။
၈။စိုတ်လ္ပယုတ်မာညိ	=	စိတ်မယုတ်မာပါနှင့်။
၉။ကွေတ်ညးဗ္ဂေတ်မံၚ်	=	သူ၏အယူဝါဒမှားနေသည်။
၁၀။စီုစုတ်ရံၚ်ညိ	=	စစ်ဆေးကြည့်ပါ။
၁၁။မ္ဂးညာတ်မံၚ်ဟာ	=	သင်မြင်နေသလား။

၁၂။စိုတ်လွဍောတ်ညိ = စိတ်မငယ်ပါနှင့်။
၁၃။ဇုက်ပိုတ်အာရ = ကျိုးပြတ်သွားသည်။
၁၄။သတ်ပြဳစတ်စတ် = အုံးသီးနုန။
၁၅။မတ်ပြုကျှင်ရ = မိုးသား မည်းလာသည်။
၁၆။ကြဳကြာတ်ဖိုင်ညိ = ခြေဆေးကြောပါ။
၁၇။မတ်ကၠက်အာရ = မျက်စိကန်းသွားသည်။
၁၈။စလွဗ္ဗတ်ညိ = စားမများပါနှင့်။
၁၉။တိတ်နူဘာရ = ကျောင်းမှထွက်သည်။
၂၀။လွပိုတ်သတိညိ = သတိမမေ့ပါနှင့်။
၂၁။အစာကဝတ်မွဲ = အနှိပ်သည်တစ်ယောက်။
၂၂။ဂိုတ်လွှီပရာညိ = ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။
၂၃။မတ်မ္ဂိက်ဓါမ = ပတ္တမြားနှစ်လုံး။
၂၄။ဍုဟ်ဇတ်အာရ = ရေခမ်းသွားသည်။

သင်ခန်းစာ (ဃ) - (န) သတ်

န - သတ်ကို ပုံစံ (၇)မျိုးသုံးနိုင်သည်။၎င်းတို့ကတော့ –

ကန်	ကာန်	ကိန်	ကုန်	ကေန်	ကောန်	ကိုန်
ဂန်	ဂါန်	ဂိန်	ဂုန်	ဂေန်	ဂေါန်	ဂိုန်
ကၞန်	ကၞာန်	ကၞိန်	ကၞုန်	ကေၞန်	ကေၞာန်	ကၞိုန်
ကၠန်	ကၠာန်	ကၠိန်	ကၠုန်	ကေၠန်	ကေၠာန်	ကၠိုန်

`န´ အပြင် ည-ဥ-ဏ-လ-ဠ တို့နှင့်လည်း သတ်နိုင်သည်။
ဥပမာ - ဗျည်၊ ဗျဉ်၊ ဝဏ္ဏ၊ ပလ္လင်၊

လေ့ကျင့်ခန်း - (၄)

၁။လဇုဂွိင်ကုန် = အဘိုးခါးကုန်း။
၂။ကောန်ဍာ်ပြဳမွဲ = မိန်းကလေးတစ်ယောက်။
၃။ဂတုဒ္ဂိုန် = ဝါဆိုလ။
၄။ဖိုန်ပိုန်တ်ရ = အမျှပေးဝေပါ၏။
၅။တန်ပဌမ = ပထမတန်း။
၆။ဂိတုကထိုန် = တန်ဆောင်မုန်းလ။
၇။ညးအာရာန်ဖျာ = သူဈေးသွားဝယ်သည်။
၈။ကောန်ဍာ်ဂှာန်မံင်ရ = ကလေးဆော့နေသည်။

၉။ပုင်စိန်ရဟာ = ထမင်းချက်ပြီးလား။
၁၀။စိုတ်လွှဗ္ဗောတ်ညိ = စိတ်မငယ်ပါနှင့်။
၁၁။ဇုက်ပိုတ်အာရ = ကျိုးပြတ်သွားသည်။
၁၂။ဒုင်ဝေါန်စွံးအဲရ = ကျွန်တော့်အစား ဝန်ခံသည်။
၁၃။ဆာန်ဍုည်းညိ = သူ့ကို သနားပါ။
၁၄။ဗ္ဗောန်လိက်မန်ညိ = မွန်စာသင်ပါ။
၁၅။စ်ကွာန်ရဟာ = ရှာပြန်ပြီးလား။
၁၆။စိုတ်လွှဍိုန်ညိ = စိတ်မပျော့ပါနှင့်။
၁၇။လွှဝိုတ်ဂုဏ်ညိ = ကျေးဇူးမမေ့ပါနှင့်။
၁၈။စိုတ်ပ္ဍန်ဂတးအာရ = စိတ်ဖေါက်ပြန်သွားသည်။
၁၉။ဍုန်က ပ္ဍဲကၞာ = ရေကန်မှာ ငါးများနေသည်။
၂၀။ဂလာန်ယေန်သ္ဂောင် = ယဉ်ကျေးသော အပြောအဆို။
၂၁။ပ္ဍဲတ္ဍဲစန်ဒးတိုန်ဘာရ = တနင်္လာနေ့ ကျောင်းတက်ရသည်။
၂၂။ကောန်ပ္ဂာန်မန် = မွန်စစ်သား။
၂၃။နန်ဇကေရာတ် = ဘုရင့်နန်းတော်။
၂၄။ဒက်ဗိုန်ဗိုန်ညိ = ခိုင်ခိုင်ချည်ပါ။
၂၅။ဩန်အဲပန်လက် = ကျွန်တော့်ငွေလေးသောင်း။
၂၆။ကြှောန်ကမ္ဂောန်ရဟာ = အလုပ်လုပ်သလား။

သင်ခန်းစာ(င) `ပ´သတ်

`ပ´သတ်တွင်လည်း (၈) မျိုးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

ကပ်	ကာပ်	ကိပ်	ကုပ်	ကေပ်	ကောပ်	ကိုပ်
ဂပ်	ဂါပ်	ဂိပ်	ဂုပ်	ဂေပ်	ဂေါပ်	ဂိုပ်
ကၞပ်	ကၞာပ်	ကၞိပ်	ကၞုပ်	ကၞေပ်	ကၞောပ်	ကၞိုပ်
ကွပ်	ကွာပ်	ကွိပ်	ကွုပ်	ကွေပ်	ကွောပ်	ကွိုပ်

`ပ´အပြင် - ဗ၊ ဘ၊ နှင့်လည်း သုံးသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဥပမာ။ ။သဗ္ဗ၊ လာဘ်။

လေ့ကျင့်ခန်း - (၅)

၁။အကောပ်သ္ဂာကို = လှည်းဘီးအကွပ်။
၂။ကျုင်စိုပ်ဍုင်ရ = မြို့သို့ရောက်ပြီ။
၃။ကြှုပ်က္ဂပ်မိပ်ဟာ = တို့စရာစားမြိန်သလား။
၄။မ္ဂးမိပ်ဖြိုပ်ဒှုံင်ဟာ = သင်ပျော်ရွှင်ရဲ့လား။

၅။ကၠုပ်အဲဂိရ = ကျွန်တော်ခေါင်းကိုက်သည်။
၆။ကွင်ဗှုပ်ဍာ်မွဲ = ရေငုပ်သင်္ဘောတစ်စင်း။
၇။လ္ပအောပ်ဒုံင်ညိ = ပုန်းမနေနဲ့။
၈။ညးအာခေပ်သော်ရ = သူဆံပင်သွားညှပ်သည်။
၉။စိပ်ပိုတ်ဒုံင်ရ = မေ့မြောနေသည်။
၁၀။စေပ်ရံင်သ္ပညိ = ဟင်းမြည်းကြည့်ပါ။
၁၁။ညးတပ်တးရ = သူဖြောင့်မတ်သည်။
၁၂။ညးဖါပ်ဗွသင် = သူသံဃာဆွမ်းကျွေးသည်။
၁၃။တက်တဆိပ်ညိ = တံဆိပ်ရိုက်ပါ။
၁၄။အုပ်ဓုပ်ဍုင်ကွာန် = မြို့ရွာအုပ်ချုပ်သည်။
၁၅။ဂြိုပ်ဟောမဝန် = ဟောမဝန်တော။
၁၆။သုင်စံက်လေပ်ရဟာ = ဆေးလိပ်သောက်တတ်သလား။
၁၇။ရဲကွာန်ဂြိုပ် = တောသား။
၁၈။ဇပ်ဍုပ်ဒုံင်ရ = သပ်ရပ်သေချာသည်။
၁၉။ဓုပ်ပ္ဍာင်သ္ဍ = ဖယောင်းတိုင်ထုပ်။
၂၀။ရပ်ကေတ်ညိ = ဖမ်းယူပါ။
၂၁။မၞးထပ်တဲဟာ = သင်လက်ထပ်သလား။
၂၂။လ္ပချပ်ဂွံင်ညိ = ရှည်ရှည်မတွေးပါနဲ့။

သင်ခန်းစာ (၈)`မ´သတ်

`မ´သတ်ကို(၇)မျိုးသုံးနိုင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ - ကမ် ကာမ် ကိမ် ကုမ် ကေမ် ကောမ် ကိုမ်။
၎င်းအပြင် `--ံ--´သေးသေးတင်၊--ိံ--သေးသေးတင်ဆံခတ်ဖြင့်လည်း သုံးနိုင်သည်။
ဥပမာ -

ကမ် (ကံ)	ကာမ် (ကာံ)	ကိမ် (ကိံ)	ကုမ် (ကုံ)	ကေမ် (ကေံ)	ကောမ်(ကောံ)	ကိုမ် (ကိုံ)
ဂမ်	ဂါမ်	ဂိမ်	ဂုမ်	ဂေမ်	ဂေါမ်	ဂိုမ်
သံ	သာံ	သိံ	သုံ	သေံ	သောံ	သိုံ
ကျမ်	ကျာမ်	ကျိမ်	ကျုမ်	ကျေမ်	ကျောမ်	ကျိုမ်
ကၠံ	ကၠာံ	ကၠိံ	ကၠုံ	ကေၠံ	ကေၠာံ	ကၠိုံ

လေ့ကျင့်ခန်း - (၆)

၁။ဩန်တမ်ဓါလ္ဂီ = ငွေရင်းနှစ်ထောင်။
၂။ဂကောံလိက်ပတ် = စာပေအဖွဲ့။
၃။မၞးအာကီုဟာ = သင်လည်းသွားမလား။

၄။ဂါမ်တိုန်ညီညီညိ	=	ညီညီလုမ်းတက်ပါ။
၅။ရာန်သ္ဍာဓါစုမ်	=	သဃ်န်းနှစ်စုံဝယ်သည်။
၆။စမ်ဓတ်ရံင်ညိ	=	စမ်းသတ်ကြည့်ပါ။
၇။ဍာံပြမံင်ဟာ	=	မှန်ကန်ရဲ့လား။
၈။မ္ဂးတီမံင်ဟာ	=	သင်သိရဲ့လား။
၉။ဓမ္မတာလိုက်	=	လောကဓမ္မတာ။
၁၀။လ္ပပါမ်ဂစော်	=	မုဆိုးငှက်ထောင်သည်။
၁၁။လ္ပယာံဒ္ဂံင်ညိ	=	မငိုပါနဲ့။
၁၂။ကမ္မောန်လီအာရ	=	အလုပ်ပျက်သွားသည်။
၁၃။အိုတ်သ္ပီညးအဲ	=	သူငါအားလုံး။
၁၄။တီဂုဏ်မိမ	=	မိဘကျေးဇူးသိသည်။
၁၅။ရုမ်ဂပ်ဒ္ဂံင်ဟာ	=	လုံလောက်ရဲ့လား။
၁၆။အလာံသာသနာ	=	သာသနာ့အလံ။
၁၇။ကောံဓရီညိ	=	ညီညွတ်ကြ။
၁၈။မ္ဂးတက်ဗိုဟာ	=	သင်ဓာတ်ပုံရိုက်မလား။
၁၉။မြဝ်ီအာရ	=	ဓါးတုံးသွားသည်။
၂၀။ကောန်ဍ်ကြဲဒ္ဂံင်	=	ကလေးဆိုးသည်။
၂၁။ညးတီအဲရ	=	သူကျွန်တော့်ကိုသိသည်။
၂၂။လ္ပပလီညးညိ	=	သူ့ကိုမဖျက်ဆီးပါနဲ့။
၂၃။ညးသီဒက်ဩန်	=	ဘဏ္ဍာထိန်း။
၂၄။ဟီုလေပ်ဒ္ဂံင်ဟာ	=	ပြောတတ်သလား။

သင်ခန်းစာ(ဆ) - (ယ)-သတ်

ယ-သတ်ကို (--ဲ) ဖြင့်လည်းသုံးသည်။

ယ-သတ်တွင် (၆)မျိုးသာ ရှိပါသည်။၎င်းတို့ကတော့ -

ကယ် (ကဲ)	ကာယ် (ကာဲ)	ကုယ် (ကုဲ)	ကေယ် (ကေဲ)	ကောယ်(ကောဲ)	ကိုယ် (ကိုဲ)
ဂယ်	ဂါယ်	ဂုယ်	ဂေယ်	ဂေါယ်	ဂိုယ်
ပဲ	ပါဲ	ပုဲ	ပေဲ	ပေါဲ	ပိုဲ
ပြဲ	ပြာဲ	ပြုဲ	ပြေဲ	ပြောဲ	ပြိုဲ
၉ယ်	၉ါယ်	၉ုယ်	၉ေယ်	၉ေါယ်	၉ိုယ်

လေ့ကျင့်ခန်း - (၇)

၁။ညးဒကုဲဒ္ဂံင်	=	သူအိပ်ငိုက်နေသည်။

၂။လွစဲညးညိ	=	သူ့ကိုမထိုးပါနှင့်။
၃။ညးသိုင်တဲရ	=	သူတဲဆောက်သည်။
၄။စသွင့်ုညိ	=	ပုဇွန်ဟင်းစားပါ။
၅။ပိုအာပေါ်ရ	=	ကျွန်တော်တို့ပွဲသွားသည်။
၆။နဲတ္ပပညာ	=	ပညာရှင်နည်း။
၇။လာဲလေင်အာရ	=	ပျောက်ပျက်သွားသည်။
၈။ဂကူပိုဂကူနာဲ	=	ငါတို့အမျိုးဘုရင်မျိုး။
၉။ကောန်ဗ္ဗာဲအဲရ	=	ကျွန်တော့်၏သား ဖြစ်သည်။
၁၀။ညးသုင်ဍာ်သာဲရ	=	သူပျားရည်သောက်သည်။
၁၁။ကျုင်နူဇမ္မောဲရ	=	အဝေးမှလာသည်။
၁၂။လွလဖုဲညိ	=	နောက်မကျပါနဲ့။
၁၃။ညံင်ရမိသဟာဲ	=	မိတ်ဆွေကဲ့သို့။
၁၄။စဖဲလုဲလးရ	=	စားသောက်လုံလောက်သည်။
၁၅။ဆုယ်အာညိ	=	ရွှေ့သွားပါ။
၁၆။ပါအာသ္ဒာဲသ္ဒာဲညိ	=	ဝေးဝေးရှောင်ပါ။
၁၇။ယဲဘဲဂွိုင်လောန်	=	ရောဂါများလွန်းသည်။
၁၈။တိက်ဒ္ဒါအဲညိ	=	ကျွန်တော့်နေရာတွင်အိပ်ပါ။

သင်ခန်းစာ (၉) `ဝ´သတ်

`ဝ´သတ်တွင် (၄)မျိုး သုံးနိုင်သည်။ ၎င်းတို့ကတော့ –

ကဝ်	ကေဝ်	ကောဝ်	ကိုဝ် (ကီု)
ဂဝ်	ဂေဝ်	ဂေါဝ်	ဂိုဝ် (ဂီု)
ကျဝ်	ကျေဝ်	ကျောဝ်	ကျိုဝ် (ကျီု)
ဒ္ဒဝ်	ဒ္ဒေဝ်	ဒ္ဒောဝ်	ဒ္ဒိုဝ် (ဒ္ဒီု)

မှတ်ချက်။ ။ ရ ၊ လ၊ နှင့်လည်းသုံးသည်။

ဥပမာ-မရ်။

လေ့ကျင့်ခန်း - (၈)

၁။ကီုအဲညိကီု	=	ကျွန်တော့်ကို နည်းနည်းပေးပါ။
၂။ကောင်ဆီုညးဟာ	=	သူ့ကို တွေ့ဖူးသလား။
၃။သုင်ဂဥုအညောဝ်ရ	=	အညော်ဆေးသောက်သည်။
၄။လွဍီုဍိုက်ညိ	=	အပြစ်မတင်ပါနဲ့။
၅။ထဝ်မွဲဒကေဝ်	=	ရွှေတစ်ကျပ်သား။

၆။ဂစေံပ၀်အာရ	=	၄က်ပျံသွားသည်။
၇။ဂိတုဖ၀်ရဂိုန်	=	တပေါင်းလ။
၈။ဖို်အကုသိ	=	အကုသိုလ်အကျိုး။
၉။ရဲပို်ပေါဲဟာ	=	အဆွေပွဲကြည့်မလား။
၁၀။တ္ၚဲသ္ဂိသ၀်	=	စနေနေ့။
၁၁။ညးဗ၀်ၝံင်ရ	=	သူလမ်းပြင်သည်။
၁၂။ကေ၀်က်ိကာ၀်ညိ	=	ထန်းလျက်ချိန်ပေးပါ။
၁၃။ဆို်အစာသ၀်ဟာ	=	ဆေးဆရာနှင့်တွေ့သလား။
၁၄။ပူဂို်သမ္ဍိ	=	အဖျက်သမားပုဂ္ဂိုလ်။
၁၅။ကျေ၀်ဂေါ၀်လောန်ရ	=	လွန်စွာလှပသည်။
၁၆။စို်နူဒေသမန်	=	မွန်ဒေသမှဆား။
၁၇။ဆေ၀်ဒ၀်လ၀်ညိ	=	တားဆီးထားပါ။
၁၈။ညးတက်ခ္ဍေ၀်ရ	=	သူစည်တီးသည်။

သင်ခန်းစာ(၅၂)`ဟ´သတ်(ဟ်)

`ဟ´သတ်တွင် (၆) မျိုး ရှိပြန်သည်။၎င်းတို့ကတော့ –

ကဟ် (က်ှ)	ကိဟ်	ကုဟ်	ကေဟ်	ကေဟ်	ကိုဟ်
ဒဟ် (ဒ်ှ)	ဒိဟ်	ဒုဟ်	ဒေဟ်	ဒေါဟ်	ဒိုဟ်
ဂြဟ်	ဂြိဟ်	ဂြုဟ်	ဂြေဟ်	ဂြောဟ်	ဂြိုဟ်
တြဟ်	တြိဟ်	တြုဟ်	တြေဟ်	တြောဟ်	တြိုဟ်
ချဟ်	ချိဟ်	ချုဟ်	ချေဟ်	ချောဟ်	ချိုဟ်

မှတ်ချက်။ ။၎င်းအပြင်`သ´နှင့်လည်း သုံး`နိုင်သည်။

လေ့ကျင့်ခန်း - (၉)

၁။ ညးဇန်ဒှံင်က်ကေ်ှ	=	သူခရေပန်းသီနေသည်။
၂။ လိုက်ဝှ်မ္ဂး တိက်ှရ	=	ဝါကျွတ်လျှင်မြေခြောက်သည်။
၃။ မိက်ဂွံဒယ်ှတ်ှမ္ဂးဝ်ှလိက်ညိ	=	ကျော်ကြားလိုလျှင် စာဖတ်ပါ။
၄။ ဒုဟ်ဟွံမွဲမ္ဂး လ္ပဖေက်ညိ	=	အပြစ်မရှိလျှင်မကြောက်ပါနှင့်။
၅။ ရှ်ေသ်ေမိမအာစာညိ	=	မိဘဆရာရှိသေပါ။
၆။ တြံုပြ်ရမ	=	အဖကဲ့သို့မြတ်သောယောကျာ်း။
၇။ ချေံဂြိပ် မြက်ကွေံရ	=	အပြေးမြန်သောမြင်း။
၈။ ဍုင်ပို ကို်ဂွံဂို်မြဟ်တိုန်ညိ	=	ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်ကျော်စော်ပါစေ။

၉။ ဗ္တောန်ဒယေ်ဒွက်မန်အိုတ်ညိ	=	မွန်သီချင်းကိုသင်ကြားသီဆိုကြပါ။
၁၀။ ပြောဲ လေ်အခိုက်မန်လေပ်ဟာ	=	မိတ်ဆွေမွန်လို ကတတ်သလား။
၁၁။ စိုပ်ဂိတုစဲမ္ဂး တးဓေ်ရ	=	တခူးလရောက်လျှင်သင်္ကြန်ကျပြီ။
၁၂။ ဗ်လဝ်ဒအော်ချုန်ပုင်ညိ	=	ထမင်းချက်ရန်ထင်းခုတ်ထားပါ။
၁၃။ အစာကဝိ ကေ်မံင်လိက်ရ	=	ကဝိဆရာကညစ်နှင့် စာရေးနေသည်။
၁၄။ သုင်ဍာ်တ်ုဂွ်ရိုဟ်တဲ္ဂမ္ဂး ဒ်ုဖြဟတ်ရ	=	နွားနိုးနေ့တိုင်းသောက်လျှင် အင်အားရှိမည်။

သင်ခန်းစာ(ည)`အ´သတ်(-ံ-)

`အ´သတ်ကို (-ံ-)နဲ့လည်း ရေးပါသည်။ အ -သတ် (၄)မျိုးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့ကတော့ -

ကအ်	ကေအ်	ကောအ်	ကိုအ်
မအ်	မေအ်	မောအ်	မိုအ်
ကြံ	ကြေံ	ကြောံ	ကြိုအ်
ဂွံ	ဂေွံ	ဂွောံ	ဂွိုအ်

လေ့ကျင့်ခန်း - (၁၀)

၁။ ညးရာန်ဂွ်မ္ဗောံမွဲ	=	သူနွားမတစ်ကောင်ဝယ်သည်။
၂။ စွံလဝ်ပုင်သွက်ညးဂှ်ရော	=	ထမင်းကိုမည်သူ့အတွက် ချန်ထားသလဲ။
၃။ လ္ပသာသ္ပံ ပ္ဍဲကမ္မောန်ညိ	=	အလုပ်ခွင်တွင်မပျင်းရိပါနှင့်။
၄။ ယွံကလောတံညီသာအိုတ်ညိ	=	အိုအဆွေတို့ ညီညွတ်ကြပါ။
၅။ မ္ဂးလ္ပဒေါထောံဖာတၟ်ညိ	=	သင်ခရီးတစ်ဝက်တွင်မရပ်လိုက်ပါနှင့်။
၆။ တင်ရန်တုံကိုသ္ဂုင်ဒှ်ုင်ညိ	=	ရည်မှန်းချက်မြင့် နေပါစေ။
၇။ လဂွံဒှ်ုင် ဒ္ဂါအာစာညိ	=	ဆရာနေရာတွင် မထိုင်ပါနှင့်။
၈။ ဒေံဗေ် အာက္ကလိုရော	=	မင်းညီမဘယ်သွားသနည်း။
၉။ ကေန်နင်လေံမွဲတ္ဂုင်ညိ	=	တုတ်တစ်ချောင်းယူလာခဲ့ပါ။
၁၀။ ဟုံဂစေံစ္ဂန်ညိ	=	နံ့သာသနပ်ခါးလိမ်းပါ။
၁၁။ ဆလအ်က္ဍာတ်ဘာရော	=	ဘယ်ကျောင်းပိတ်မလဲ။
၁၂။ ပ္ဍဲခေတ်က္ဍာတော်မန်ပို နွံကိုန်နန်ရ	=	ယခင်တုန်းကမွန်တွေထီးနန်းရှိခဲ့သည်။။

ဤတွင်အသတ်(၁၀)မျိုးပြီးဆုံးပြီ ဖြစ်သည်။

နောက်ဆက်တွဲလေ့ကျင့်ခန်း - (၁)

၁။ မွးတံလွဂွံဒုံင် ဒှ်ါကံညိ။

သင်တို့ သည်နေရာတွင်မထိုင်ပါနှင့်။

၂။ အဲတက်ဖွံ့ဗံနကိုလေံရ။

ကျွန်တော်ဆိတ်လပို့ကို တုတ်နှင့်ရိုက်သည်။

၃။ ဖွံ့ဗံဂှ် ဖိုင်ဒှ်ေခံအာရ။

ဆိတ်လပို့က ခြေထောက်နာသွားပြီ။

၃။ ဖေ့မွဲအော်ပ္တိတ်စှပရေံပရေံရ

ဖျံသည် မကောင်းသောအစာကို ထွေးထုတ်သည်။

၄။ မှိုဟ်ပရေံရေံ လွကသေံ အာတရ်ညိ။

မကောင်းသောသူကို ခရီးသွားရန် အဖော်မညှိပါနှင့်။

၅။ ဂှ်မှော်မွဲဝွံဖြာဲဖြေဟ်ပွဲမလောန်ရ။

ဤနွားမသည် အလွန်ပိန်သည်။

၆။ အရာဝွံ ဒှ်မှော်ကိုင့်ပြကွေင်ရ။

ဤအရာသည် မကိုင်ရသရဖူဖြစ်သည်။

၇။ တှ်ဒဒိုက် ဖွှော်တှ်တသိုက်မွး ဟွံဒးရးရ။

သူဆင်းရဲသည် သူဌေးကို တုပလျှင် ဒုက္ခရောက်တတ်သည်။

၈။ အဲဂွံဒေပ်စွံလဝ် ဩော်ထပ်ကှ်ရ။

ကျွန်တော် စပါးခုနစ်ရာခန့်ကို သိမ်းထားသည်။

၉။ ယွံမွးတံ လွသာသွံညိ။

အို အဆွေတို့ မပေ့ါဆပါနှင်.။

၁၀။ သာသွံမွး လံဂွံဖှော်မောဝ်ရ။

ပေါ့ပေ့ါနေလျှင် ကြီးပွားရန် ခက်လိမ့်မည်။

၁၁။ အပါပ်တံ သွံရာန်ဒှ်င် ဗှိက်ဟာ။

သင်တို့ဖခင် ကုန်အရောင်းအဝယ် လုပ်သလား။

၁၂။ ယွံအပါပို သွံရာန်ဒှ်င် ဗှိက်ရ။

ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော့် အဖေ ကုန်အရောင်းကဝယ် လုပ်ပါတယ်။

၁၃။ ဍာ်ဂှ်ဖှိုပ်ဟ်ထော်တဲ သုင်ညိ။

ရေကိုစစ်ပြီးသောက်ပါ။

၁၄။ မှ်အဲယဲဒှ်င် ဗွဲလလလံတဲ မုက်ဖျိုဟ်အိုတ်ရ။

ကျွန်တော့်အစ်မ နာမကျန်းဖြစ်နေသည်မှာ ကြာပြီဖြစ်၍ မျက်နှာဖြူဖတ် ဖြူရော ဖြစ်နေသည်။

၁၅။ ဂြိုဟ်ကိုညးမွး ဂြိုဟ်ဇကုတ္တးရ။

သူများအားမကောင်းကြံလျှင် ကိုယ်သာခံရမည်။

AE MON DA YA

၁၆။ ပမ္ဍိဟ် ကၞဟ်ဟွံမွဲမ္ဂး ဟွံဒးရးရ။
ဉာဏ်မရှိဘဲလူလုပ်လျှင် မကောင်းပါ။
၁၇။ ချာပရေါံမ္ဂး ပြောဟ်ထောံကိုဲဇ္ဍိ။
နီးချောက်နေလျှင် ရေမှုတ်ပေးပါ။
၁၈။အာဟွံလံမ္ဂး လ္ပတက်ကသအ်ညိ။
ကြာကြာမသွားလျှင်သော့မခတ်ပါနှင့်။

လေ့ကျင့်ခန်း - (၂)

၁။ ရုပ်ပရေံမ္ဂး ဒးဟုံဂစေံရောင်။
ရုပ်မလှလျှင် သနပ်ခါးလိမ်းပါ။
၂။ ကောန်ငၞာ်လရိအ် ဟွံဒိုအ်ဇၞီဟာ။
ကလေးအငိုမတိတ်သေးဘူးလား။
၃။ ယွံဒေံ စွံလဝ်စွ သွက်အဲညိကိုး။
အိုညီလေး ကျွန်တော့်အတွက် မုန့်ချန်ထားပေးပါ။
၄။ အခိင်စိုပ်မ္ဂး အာစိုအ် ဒေံဍောတ်။
အချိန်ရောက်လျှင် သွားစို့ညီလေး။
၅။ ဂြန်ဒက်သ္ကိ ပွဲကွံပ္တ ရ။
ပန်းခြံထဲတွင် ခြတောင်ပို့ဖို့သည်။
၆။ ဒ္ဍိယဲကောန်တုအ်မ္ဂး လ္ပသာသွံညိ။
နလုံးရောဂါ ဖြစ်လျှင် မပေါ့ဆပါနှင့်.။
၇။ ဇ္ဍာပ်မ္ဂိဟ် ဟိုဝေတ် ကိုဂွံလောဲညိ။
လူတိုင်း ဆုံးမလွယ်ပါစေ။
၈။ ဟိုကိုဗိုန်ဇ္ဍအ်ညိ လ္ပသာသွံညိ။
တိကျစွာပြောပါ မပေါ့ဆပါနှင့်။
၉။ တွံရာဲဝတ်ဝတ် ဆံစိုင် ဒးရးရ။
မုန်လာပင် နန ချဉ်ဖတ်ထည့်ရန် အနေတော်ဖြစ်သည်။
၁၀။ ကြံကိုဂြပ်ဂှိုင်မ္ဂး ဒ္ဍိတမြအ်ရောင်။
ပစ္စည်းကို မက်မောလျှင် အရှုံးဖြစ်လိမ့်မည်။
၁၁။ သတ်ကြုက် ကၞုဟ်ဖြံအိုတ်ရ။
သရက်သီးမှည့်ရော်ကုန်ပြီ။
၁၂။ မွဲအဲ ဇိင်ဖွံဒုံင် ဂှိက်ယာတ်ရ။
ကျွန်တော့်အစ်မ အဝတ်ချုပ်သည်။
၁၃။ဇ္ဍာအဲ ဇွေံဇာဂ်တဲ့ကျေံပအာရ။

AIE MON DA YA

ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေ နွားငှားပြီး ပျောက်သွားသည်။

၁၄။မ္ဂးလ္ပကျုင်လ္ၚဲလုန်ဒုံင်အဲညိ။

ကျွန်တော်.ကို လာပြီ မချော့ပါနှင့်။

၁၅။ကောန်မေံမ္ဂဲဗြဲဒုံင် ကရပ်ယာဲဒ္ၚေံရ။

နွားသားလေးတစ်ကောင် သူ၏ မိခင်နားတွင် ရစ်နေသည်။

၁၆။မ္ပိဟ်ကြောံကြော ဂွံလအ်လအ် ဟွံဂွံရ။

လူ၀၀ ကြာကြာမထိုင်နိုင်ပါ။

၁၇။ကွာင်ဝွံ ဍာတ်ကြောအ် ညိဟွံသေင်။

ဤမုန့်သည် နည်းနည်းချိုသည်မဟုတ်။

၁၈။ယွံဗ္ဗာ ဇွော်မသြောံသ္ဂုရုံဂပ်ရဟာ။

အိုမိတ်ဆွေ ဆန်စပါးရိပ်ခါ လုံလောက်ပြီလား။

-----------။-------။-----------

ဆက်လက်ပြီ နေ့လ အမည်များကို ဖတ်ကြည့်.ကြရအောင်။

ယှုတ္ဍဲ		နေ့အမည်
အဒိုတ်	=	တနင်္ဂနွေ
စန်	=	တနင်္လာ
အင္ၚာ	=	အင်္ဂါ
ဗုဒ္ဓဝါ	=	ဗုဒ္ဓဟူး
ဗြဴဗ္တိ	=	ကြာသပတေး
သိုက်	=	သောကြာ
သ္ၚိသဝ်	=	စနေ

ယှုဂိတု		လအမည်
စဲ	=	တန်ခူး
ပသာ်	=	ကဆုန်
ဇှ်	=	နယုန်
ဒ္ဂိုန်	=	ဝါဆို
ခ္ဍဲသီ	=	ဝါခေါင်
ဘတ်	=	တော်သလင်း
ဝှ်	=	သီတင်းကျွတ်
ကထိုန်	=	တန်ဆောင်မုန်း
မြေက္ကသဵု	=	နတ်တော်
ပုဟ်	=	ပြာသို

AE MON DA YA

မာ် = တပို့တွဲ
ဖဝ်ရဂိုန် = တပေါင်း

<u>ဂွန်သချာ်(ဂဏန်းသချာ်)</u>

၁ = မွဲ ၂ = ဗါ ၃ = ပိ ၄ = ပန် ၅ = မသုန် ၆ = တြဴ ၇ = ထပ်ှ ၈ = ဒစာံ ၉ = ဒ္စိတ် ၁၀ = စှ်
၁၁ = စှ်မွဲ ၁၂ = စှ်ဗါ ၁၃ = စှ်ပိ။
၁၀၀ = ကၟ ၁၀၁ = ကၟမွဲ ၁၀၂ = ကၟဗါ
၂၀၀ = နှစ်ရာ ၃၀၀ = ပိကၟ ၁၀၀၀ = လ္ဂီ ၂၀၀၀ = ဗါလ္ဂီ
၁၀၀၀၀=မွဲလက် ၂၀၀၀၀=ဗါလက် ၃၀၀၀၀=ပိလက်
တစ်သိန်း=မွဲကိုဋ် နှစ်သိန်း=ဗါကိုဋ်
တစ်သန်း=ပြကောတိကိုဋ်

<u>ဒိုဟ်ဒ္ဒာံ</u>	<u>အရပ်ရှစ်မျက်နှာ</u>
ဗှ်ကၠ	အရှေ့
ပလိုတ်	အနောက်
သၟုင်ကျာ	တောင်
သၞဝ်ကျာ	မြောက်
အဂ္ဂဲ	အရှေ့တောင်
နေရတိ	အနောက်တောင်
ဗာယပ်	အနောက်မြောက်
ဩသာန်	အရှေ့မြောက်

ဤတွင် အခြေခံ မွန်စာပေ သင်ကြားပြီးဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့ဆက်လက်ပြီး မွန်အခြေခံစကားပြော သင်ကြားခြင်းကို ဆက်လက်သင်ကြားလေ့လာကြပါစို့။

သင်တန်းသားတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာစွာဖြင့် မွန်စာပေနှင့် စကားကို ဆက်လက်လေ့လာတတ်မြောက်ကြအောင် ဆုတောင်းလိုက်ပါတယ်။

AIE MON DA YA

အခြေခံမွန်စကားပြော သင်ကြားခြင်း

မွန်စကားပြောခြင်းကို သင်ကြားတဲ့အခါမှာ သတိထားဖို့ကတော့ စကားပြောတဲ့အခါမှာ သုံးတဲ့ ဝေါဟာရနှင့် စာပေရေးသားရာမှာ သုံးသော ဝေါဟာရတို့ ခြားနားတာကို သဘောပေါက်ထားဖို့ လိုပါတယ်။ ဥပမာ စကားပြောရာတွင် သုံးသည့် `အဍဲ´ ဝေါဟာရသည် စာရေးသားရာတွင် `ပွဲ´ဟုရေးသားရသည်။အဲဒီလိုခြားနားတဲ့ ဝေါဟာရများကို နံပါတ်ဖြင့် ညွှန်ပြပြီး ၎င်းဝေါဟာရ၏ စာအရေးအသားတွင် သုံးသော ဝေါဟာရကို စာမျက်နှာ၏ အောက်ခြေမှာ ဖော်ပြသွားပါလိမ့်မည်။

သင်ခန်းစာ - (၁)

ပထမသင်ခန်းစာအနေနှင့် သင်ကြားဖို့ကတော့

ဏ္ကဏံ။	သည်ဟာ။
ဏ္ကဂှ်။	ဟိုဟာ။
ဏ္ကတေံ။	ဟိုဟာ။ တို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ဒါ့အပြင်

မေးခွန်းမေးရာ တွင် နောက်ဆက်စကားတို့ ဖြစ်တဲ့ `*ဟာ / ရော*´ တို့အကြောင်းပင် ဖြစ်ပါတယ်။

ဥပမာ -	မုရော	= ဘာလဲ ။
	ဏ္ကလိုဝ်ရော	= ဘယ်ဟာလဲ။
	ညးဂှ်ရော	= ဘယ်သူလဲ ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ယခု **မိစမ္ဂာ**နှင့် **နိုင်သာဍာ**တို့ အောက်ပါ အပြန်အလှန် ပြောဆိုပုံကို နားထောင်ကြပြီး သင်တန်းသားတို့ ပြောဆိုတတ်အောင် လိုက်ဆိုကြစေလိုတယ်။

သ္ဘာန်-	ဏ္ကဏံမုရော?	သ္ပဟ်-	ဏ္ကဏံပ္ကရ၊
မေး -	သည်ဟာဘာလဲ ?	ဖြေ -	ဤဟာသည် ပန်းဖြစ်သည်။
-	ဏ္ကဂှ်မုရော?		ဏ္ကဂှ်က္ဍိရ၊
	ထိုဟာဘာလည်း?		ထိုဟာသည် လှည်းဖြစ်သည်။
-	ဏ္ကတေံမုရော?		ဏ္ကတေံဘာရ၊
	ထိုဟာဘာလဲ?		ထိုဟာသည် ကျောင်းဖြစ်သည်။

`*ရော*´နှင့်ဆုံးသော ဝါကျကို ***သွယ်ဝိုက်မေးခွန်းဝါကျ*** ဟုခေါ်သည်။`**ဟာ**´နှင့်ဆုံးသော ဝါကျကိုတော့ ***တိုက်ရိုက်မေးခွန်းဝါကျ*** (သို့မဟုတ်) ***ဟုတ်မဟုတ်ဝါကျ***နေရာမျိုးနှင့် ဖြေဆိုရတဲ့ **မေးခွန်းဝါကျ**လို့လည်း ခေါ်ပါသည်။ ယခု `**ဟာ**´နှင့်ဆုံးသော မေးခွန်းဝါကျများနှင့် အဖြေဝါကျတွေကို လိုက်ဆိုကြစမ်းပါ။

	မေး	ဖြေ
-	ဏ္ကဏံပ္ကဟာ?	ယွံ ဏ္ကဏံပ္ကရ
	သည်ဟာပန်းလား?	ဟုတ်ကဲ့ သည်ဟာ ပန်းဖြစ်သည်။

-	ကၠဂှ်ပ္ဍဲဟာ?	ဟုသေင် ကၠဂှ် ကွိရ(ဟုသေင်=ဟွံသေင်)
	ထိုဟာပန်းလား?	မဟုတ်ပါ ထိုဟာ လှည်းဖြစ်သည်။
-	ကၠတေံကွိဟာ?	ဟွံသေင် ကၠတေံဘာရ
	ဟိုဟာ လှည်းလား?	မဟုတ်ပါ ဟိုဟာ ကျောင်းဖြစ်သည်။
-	ကၠတေံ ဘာဟာ?	ယွံ ကၠတေံ ဘာရ။
	ထိုဟာ ကျောင်းလား?	ဟုတ်ကဲ့ ဟိုဟာ ကျောင်းဖြစ်သည်။

- ယခု `ကၠလိုရော´ မေးခွန်း`နှင့်အဖြေများပြောဆိုတာကို လိုက်ဆိုကြပါ။

	မေး	ဖြေ
-	ကၠလိုပ္ဍဲရော?	ကၠဏံပ္ဍဲရ
	ဘယ်ဟာပန်းလဲ?	ဤဟာပန်းဖြစ်သည်။
-	ကၠလိုကွိရော?	ကၠဂှ်ကွိရ
	ဘယ်ဟာလှည်းလဲ?	ထိုဟာသည်လှည်းဖြစ်သည်။
-	ကၠလိုဘာရော?	ကၠတေံဘာရ
	ဘယ်ဟာကျောင်းလဲ?	ဟိုဟာသည် ကျောင်းဖြစ်သည်။

- နောက် `ညးဂှ်ရော´မေးခွန်းနှင့် အဖြေများကို လိုက်ဆိုကြရအောင်

	မေး	ဖြေ
-	ညးဂှ်အာစိရော?	ကောအဲအာစိရ
	မည်သူမြစ်သို့သွားသနည်း?	ကျွန်တော့်အစ်ကိုမြစ်ထဲသွားသည်။
-	ညးဂှ် ဒှ်အာစာဘာရော?	မာံသာဍာ ဒှ်အာစာဘာရ
	မည်သူကျောင်းဆရာဖြစ်သနည်း?	မောင်သာယာကျောင်းဆရာဖြစ်ပါသည်။
-	ညးဂှ်နွံဍုဲဟိ၂ ရော? (ဍုဲဟိ=ပွဲ္ဍသို)	မိပိုု နွံပွဲ္ဍသိုရ
	မည်သူအိမ်ထဲရှိသနည်း?	ကျွန်တော်တို့အမေ အိမ်ထဲရှိပါသည်။

`**ညးဂှ်ရော**´သည် ၎င်း၏ရှေ့မှာ နာမ်နှင့်တွဲလာသည့်အခါ `**မည်သူ၏**´ ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်။ သုံးဆွဲပုံကိုကြည့်ကြပါ။ ဥပမာ - `**သ္ဂိညးဂှ်ရော**´ ဆိုရင် `**မည်သူ၏ အိမ်**´ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။ သုံးစွဲပုံကို အောက်မှာ ကြည့်ကြပါ။

	မေး	ဖြေ
-	ကၠဏံပ္ဍဲညးဂှ်ရော?	ကၠဏံပ္ဍဲမိစန္ဒာရ၊
	သည်ဟာမည်သူ့ပန်းနည်း?	သည်ဟာသည် မိစန္ဒာ၏ပန်းဖြစ်ပါသည်။
-	ကၠဂှ်ကွိ ညးဂှ်ရော?	ကၠဂှ် ကွိနာဲသ္ဍရ၊
	ထိုဟာမည်သူ့လှည်းနည်း?	ထိုဟာသည် ဦးလေးလှည်းဖြစ်သည်။
-	ကၠတေံ ဘာညးဂှ်ရော?	ကၠတေံ ဘာလကျာ်ရ၊

	ထိုဟာ မည်သူ့ကျောင်းလဲ?	ထိုဟာသည် ဘုန်းကြီးကျောင်း ဖြစ်ပါသည်။
-	ကၠဏံ ပ္ဍဲမိစန္ဒာဟာ	ယွံ ကၠဏံ ပ္ဍဲမိစန္ဒာရ၊
	သည်ပန်းသည် မိစန္ဒာပန်းလား	ဟုတ်ကဲ့ မိစန္ဒာပန်းဖြစ်ပါသည်။
-	ကၠဂှ် ကွိနာ်သ္ဒှ်ဟာ	ယွံ ကွိနာ်သ္ဒှ်ရ၊
	ထိုလှည်းသည် ဦးလေးလှည်းလား	ဟုတ်ကဲ့ ဦးလေးလှည်းဖြစ်ပါသည်။
-	ကၠတော် ဘာနာ်သာဍာဟာ	ဟွံသေင် ဘာလကျာ်ရ၊
	ထိုကျောင်းသည် နိုင်သာကျောင်းလား	မဟုတ်ဘူး ဘုန်းကြီးကျောင်းဖြစ်သည်။
-	ပ္ဍဲဏံ ပ္ဍဲညးဂှ်ရော?	ကၠဏံပ္ဍဲမိစန္ဒာရ၊
	သည်ဟာမည်သူ့ပန်းနည်း?	သည်ဟာသည် မိစန္ဒာ၏ပန်းဖြစ်သည်။
-	ကွိဂှ်ကွိ ညးဂှ်ရော?	ကၠဂှ် ကွိနာ်သ္ဒှ်ရ၊
	ထိုဟာမည်သူ့လှည်းနည်း?	ထိုဟာသည် ဦးလေးလှည်းဖြစ်သည်။
-	ဘာတော် ဘာညးဂှ်ရော?	ကၠတော် ဘာလကျာ်ရ၊
	ကျောင်းဟာ မည်သူ့ကျောင်းလဲ?	ဟိုကျောင်းသည် ဘုန်းကြီးကျောင်း ဖြစ်သည်။

`**ကၠဏံ၊ ကၠဂှ်၊ ကၠတော်**´များမှ `ကၠ´နေရာတွင် အရာဝတ္ထုထည့်လိုက်သောအခါ

ပ္ဍဲဏံ = သည်ပန်း

ကွိဂှ် = ထိုပန်း

ဘာတော် = ထိုကျောင်း ဖြစ်လာပုံကိုလည်း သတိထားစေလိုပါသည်။

	မေး	ဖြေ
-	ပ္ဍဲဏံ ပ္ဍဲမိစန္ဒာဟာ?	ယွံ ပ္ဍဲဏံပ္ဍဲမိစန္ဒာရ
	သည်ပန်းသည် မိစန္ဒာပန်းလား?	ဟုတ်ကဲ့ မိစန္ဒာပန်းဖြစ်ပါသည်။
-	ကွိဂှ် ကွိမိစန္ဒာဟာ?	ဟွံသေင် ကွိနာ်သ္ဒှ်ရ
	ထိုလှည်းသည် နိုင်သာလှည်းလား?	မဟုတ်ပါ နိုင်သူ့လှည်းဖြစ်ပါသည်။
-	ဘာတော်ဘာလကျာ်ဟာ?	ယွံ ဘာတော် ဘာလကျာ်ရ
	ဟိုကျောင်းသည်ဘုန်းကြီးကျောင်းလား?	ဟုတ်ကဲ့ ဟိုကျောင်းသည် ဘုန်းကြီးကျောင်းဖြစ်ပါသည်။

ကၠလဳ ကိုလဲ `ကၠ´နေရာတွင် အရာဝတ္ထုတခုခုကို ထည့်လိုက်တဲ့အခါ ပ္ဍဲလဳ (ဘယ်ပန်း) ဖြစ်လာတာကိုလည်း မှတ်သားထားစေလိုပါသည်။

	မေး	ဖြေ
-	ပ္ဍဲကၠလဳ ဒှ်ပ္ဍဲမိစန္ဒာရော?	ပ္ဍဲဏံဂှ် ပ္ဍဲမိစန္ဒာရ
	သည်ပန်းသည် မိစန္ဒာပန်းလား?	သည်ပန်းသည် မိစန္ဒာပန်းဖြစ်ပါသည်။
-	ကွိကၠလဳဂှ် ကွိနာ်သ္ဒှ်ရော?	ကွိဂှ် ကွိနာ်သ္ဒှ်ရ
	ထိုလှည်းသည် နိုင်သာလှည်းလား?	ထိုလည်းသည် နိုင်သူ့လှည်းဖြစ်ပါသည်။
-	ဘာကၠလဳဂှ် ဘာလကျာ်ရော?	ဘာတော်ဂှ် ဘာလကျာ်ရ

ဟိုကျောင်းသည်ဘုန်းကြီးကျောင်းလား? ဟိုကျောင်းသည် ဘုန်းကြီးကျောင်းဖြစ်ပါသည်။

သင်ခန်းစာ - (၂)

ဒီသင်ခန်းစာတွင် **အဲ**(ကျွန်တော်)၊ **ပို**(ကျွန်တော်တို့)၊ **မွး**(သင်)၊ **မွးတံ**(သင်တို့)၊ **ဗော်**(မင်း၊သင်)၊ **ဗော်တံ**(မင်းတို့၊ သင်တို့)၊ **ညး/ဍေံ**(သူ)၊ **ညးတံ/ဍေံတံ**(သူတို့) သုံးစွဲပုံကို အမေးအဖြေ နှင့်တကွ ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုမိစမ္ပာနှင့် နိုင်သာဍာတို့ ပြောဆိုကြတာကို နားဆင်ပြီး လိုက်ဆိုကြည့်ကြပါ။

	မေး	ဖြေ
-	ညးဂှ်အာဘာရော?	အာစာ အာဘာရ၊
	မည်သူကျောင်းသွားသနည်း?	ဆရာကျောင်းသွားသည်။
-	ဗော်ဂှ် အ္စာဘာဟာ?	ယွံ အဲဂှ်အ္စာဘာရ၊
	သင်သည်ကျောင်းဆရာလား?	ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော် ကျောင်းဆရာဖြစ်ပါသည်။
-	မွးတံဂှ် မုရော?	ပိုဂှ် ကွးဘာရ၊
	သင်တို့ကဘာလဲ?	ကျွန်တော်တို့ကျောင်းဖြစ်ပါသည်။
-	မွးတံ အာဘာကီုဟာ?	ယွံ ပိုအာဘာကီုရ၊
	သင်တို့ကျောင်းသွားသလား?	ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော်တို့ကျောင်းသွားပါသည်။
-	ညးဂှ် အာဖျာရော?	မိပို အာဖျာရ၊
	မည်သူဈေးသွားသနည်း?	ကျွန်တော်တို့အမေ ဈေးသွားသည်။
-	ညး အာဘာကီုဟာ?	ညး ဟွံအာဘာရ၊
	သူရောကျောင်းသွားသလား?	သူကျောင်းမသွားပါ။
-	သ္ဂိုဂှ် သ္ဂိုညးဟာ?	သ္ဂိုဂှ် သ္ဂိုညးဟွံသေင်၊
	ထိုအိမ်သည်သူ့အိမ်လား?	ထိုအိမ်သည် သူ့အိမ်မဟုတ်ပါ။
-	သ္ဂိုဂှ် ညးဂှ်ရော?	သ္ဂိုဂှ် သ္ဂိုဍေံရ၊
	ထိုအိမ်သည် မည်သူ့အိမ်နည်း?	ထိုအိမ်သည် သူ့အိမ် ဖြစ်ပါသည်။
-	ဍေံဂှ် ညးဂှ်ရော?	ဍေံဂှ် ဗညာရ၊
	သူသည်မည်သူနည်း?	သူသည် ဗညားဖြစ်သည်။
-	ညးတံဂှ် ညးဂှ်ရော	ညးတံဂှ် မိမပိုရ။
	သူတို့သည် မည်သူနည်း	သူတို့သည် တို့အဖေအမေ ဖြစ်ပါသည်။
-	ဍေံတံဂှ် ညးဂှ်ရော	ဍေံတံဂှ် ကွးဘာရ။
	သူတို့သည် မည်သူနည်း	သူတို့သည် ကျောင်းသားများ ဖြစ်ကြပါသည်။
-	အဲဂှ် မုရော	မွးဂှ် အ္စာရ။
	ငါသည် ဘာလဲ	သင်သည် ဆရာဖြစ်ပါသည်။
-	အဲဂှ် ညးဂှ်ရော	မွးဂှ် မိဇမ္ပါရ။

	ငါသည် မည်သူနည်း	သင်သည် မိစကားဝါ ဖြစ်ပါသည်။
-	ညးဂှ် အာစာဟာ	ညးဂှ် အာစာ ဟွံသေင်၊
	သူသည် ဆရာလား	သူသည် ဆရာမဟုတ်ပါ။
-	ညးဂှ် မုရော	ညးဂှ် မိပိုရ၊
	သူသည် မည်သူလဲ	သူသည် ကျွန်တော့် အမေဖြစ်ပါသည်။
-	ညးတံဂှ် မိမညးဂှ်ရော	ညးတံဂှ် မိမပိုရ၊
	သူတို့သည် မည်သူ့မိဘလဲ	သူတို့သည် ကျွန်တော့် မိဘများ ဖြစ်ပါသည်။
-	ဇိုဂှ် ဗညာဟာ	ယွံ ဇိုဂှ် ဗညာရ။
	သူသည် ဗညားလား	ဟုတ်ကဲ့ သူသည် ဗညားဖြစ်ပါသည်။
-	ဇိုဂှ် ကွးဘာဟာ	ယွံ ဇိုဂှ် ကွးဘာရ၊
	သူသည် ကျောင်းသားလား	ဟုတ်ကဲ့ သူသည် ကျောင်းသား ဖြစ်ပါသည်။
-	ဇိုတံဂှ် မုရော	ဇိုတံဂှ် ကွးဘာရ။
	သူတို့သည် မည်သူနည်း	သူတို့သည် ကျောင်းသားများ ဖြစ်ကြပါသည်။
-	ဖေ်တံဂှ် အာစာဟာ	ပိုဂှ် အာစာ ဟွံသေင်၊ ပိုဂှ် ကွးဘာရ။
	သင်တို့သည် ဆရာလား	ကျွန်တော်တို့သည် ဆရာမဟုတ်ပါ။
	ကျောင်းသားဖြစ်သည်။	
-	ဇိုတံ အာဘာဟာ၊ ဟွံသေင် အာဖျာအာ	ပိုတံ အာဘာရ။
	သင်တို့ ကျောင်းသွားသလား၊	ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းသွားပါသည်။
	သို့မဟုတ် ဈေးသွားသလား	

သင်ခန်းစာ - (၃)

ဒီသင်ခန်းစာကတော့ (၁) ***ကတ္တား - ကြိယာပါတဲ့ဝါကျ၊*** (၂) ***ကတ္တား-ကြိယာ-ကံပါတဲ့ဝါကျ၊*** (၃) ***ကတ္တား-ကြိယာ-ကံနှစ်ခု***နှင့် "***ကို***" နှင့် "***ကို***" ဆိုတဲ့ ဝိဘတ်ပါတဲ့ ဝါကျတို့ ပါဝင်တဲ့ သင်ခန်းစာဖြစ်ပါတယ်။ အောက်က ဥပမာပုံစံကိုလည်း မှတ်သားထားစေလိုပါသည်။

(၁) ကတ္တား - ကြိယာပါတဲ့ ဝါကျ။

ဖြဂူ	တဲ့ကတ်
မိုးရွာသည်	နေပူသည်

(၂) ကတ္တား - ကြိယာ - ကံပါတဲ့ ဝါကျ

ဗညာ စ သွက	မိသြန် သွံ ဖျာ
(ဗညာ စား ငါးဟင်း)	(မိစွန်း ရောင်း ဈေး)
ဗညား ငါးဟင်းစားသည်။	မိစွန်း ဈေးရောင်းသည်။

(၃) ကတ္တား - ကြိယာ - ကံ - ကံ ဝါကျ

ညး ထွး လိက် ကို ကွးဘာ

(သူ ပြ စာ အား ကျောင်းသား)
သူကျောင်းသားအား စာပြသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

ၚဲဂၚံ မုတ္ၚဲရော(ၚဲ=တ္ၚဲ)
ဒီနေ့ ဘာနေ့လည်း

တ္ၚဲဂၚံ တ္ၚဲအဒိုတ်ရ
ဒီနေ့ အင်္ဂါနေ့ဖြစ်ပါတယ်။

တ္ၚဲလဵု တ္ၚဲပုဒ္ဓဝါရော
ဘယ်နေ့ဗုဒ္ဓဟူးနေ့လည်း

တ္ၚဲယး တ္ၚဲပုဒ္ဓဝါရ
မနက်ဖြန် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ဖြစ်မည်။

တ္ၚဲဂၚံ ပြဲဂူဟာ
ဒီနေ့ မိုးရွာသလား

တ္ၚဲဂၚံ တ္ၚဲကတ်ရ
ဒီနေ့ နေပူသည်။

တ္ၚဲလဵု တ္ၚဲကတ်ရော
ဘယ်နေ့ နေပူသလဲ

တ္ၚဲအင္ဂါ တ္ၚဲကတ်
အင်္ဂါနေ့ နေပူသည်။

ဍေံစ မုရော
သူ ဘာစားသလဲ

ဍေံ စသွကရ
သူ ငါးဟင်းစားသည်။

ဍေံဂှ် ညးဂှ်ရော
သူသည် မည်သူနည်း

ဍေံဂှ် ဗညာရ၊
သူသည် ဗညားဖြစ်ပါသည်။

ဗညာ စသွကဟာ
ဗညား ငါးဟင်းစားသလား

ယွံ ဗညာစသွကရ၊
ဟုတ်ကဲ့ ဗညား ငါးဟင်းစားပါသည်။

မွဲဗညာတံ ညးဂှ်ရော
ဗညားအစ်မသည်မည်သူလဲ

မွဲဗညာတံဂွံ မိသြန်မဒှ်ရ
ဗညားအစ်မသည် မိသွန်ဖြစ်သည်။

မိသြန် မုပမံင်ရော
မိသွန် ဘာလုပ်နေလဲ

မိသြန် သွံဖျာရ၊
မိသွန် ဈေးရောင်းနေသည်။

ဗညာ သွံဖျာကိုဟာ
ဗညားလည်း ဈေးရောင်းသလား

ဗညာဟွံသွံဖျာ ဗညာအာဘာရ
ဗညားဈေးမရောင်း၊ ကျောင်းသွားသည်

AIE MONDAYA

ညးဂှ် သးမံင်သ္ဍုရော
မည်သူဆန်ဖွပ်နေသလဲ

ကၠစီပို သးမံင်သ္ဍုရ
ကျွန်တော်တို့အဒေါ် ဆန်ဖွပ်နေသည်။

သးသ္ဍု အးယျုဟာ
ဆန်ဖွပ်လို့ ပြီးပြီးလား

သးသ္ဍု ဟွံအးဂၠိ၊
ဆန်ဖွပ်လို့ မပြီးသေးပါ။

ကၠစီဗ်ေတံ သ္ဂံဖျာဟာ
သင့်အဒေါ် ဈေးရောင်းလား

ကၠစီပို ဟွံသ္ဂံဖျာရ၊
ကျွန်တော့်အဒေါ် ဈေးမရောင်းပါ။

အ္စာဘာဂှ် မ္ဂိပ်ထ္ဍးလိက်ဟာ
ကျောင်းဆရာ စာပြသလား

ယွံ အ္စာဘာဂှ် မ္ဂိပ်ထ္ဍးလိက်ရ။
ကျောင်းဆရာ စာသင်ပြပါသည်။

ညးထ္ဍးလိက်ကဵု ညးဂှ်ရော
ဘယ်သူ့ကို စာသင်ပေးသနည်း

ညးထ္ဍးလိက်ကဵု ကွးဘာရ၊
ကျောင်းသားတွေကို စာသင်ပေးပါသည်။

ဍေုဗ္စကွာင်ကဵု ကွးဘာကဵုဟာ
သူကျောင်းသားအား မုန့်ကျွေးသလား

ဍေုဗ္စကွာင်ကဵု ကောန်ညးရ။
သူ့သားကို ကျွေးပါသည်။

အာစာဘာ တက်ကွးဘာကဵုဟာ
ကျောင်းဆရာသည် တပည့်ကိုရိုက်သလား

ယွံ ညးတက်ကွးဘာရ၊
ဟုတ်ကဲ့ ကျောင်းသားတွေကို ရိုက်ပါသည်

ညးတက် နကဵုမုရော
သူကျောင်းသားကိုဘာနှင့်ရိုက်သလဲ

ညးတက် နကဵုလေံရ
သူကျောင်းသားကို ဒုတ်ဖြင့်ရိုက်ပါသည်။

သင်ခန်းစာ - (၄)

ဒီသင်ခန်းစာမှာတော့ ကၠဏံ - ဒီမှာ၊ ကၠဂှ် - ထိုမှာ၊ ကၠတောံ - ဟိုမှာ၊ အလဵု - ဘယ်မှာ၊ နှင့် နူ - မှ၊ ဒ္ဂိစိုပ် - အထိ၊ အပ္ဍဲ - အထဲမှာ၊ ပ္ဍောဝ် - အနက်၊ ဆိုတဲ့ ဝိဘတ်တွေပါတဲ့ ဝါကျများ ဖြစ်ပါတယ်။ ယခု မိစမ္ဂာနှင့် နိင်သာဍာတို့ ပြောကြတာကို နားထောင်ပြီး လိုက်ဆိုကြည့်ကြပါ။

လေ့ကျင့်ခန်း

မ္ဂးမံင် ကၠဏံဟာ
သင် ဒီမှာနေသလား

ယွံ အဲမံင်ဏံရ
ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော်သည်မှာနေသည်။

ဍေံမံင် ကၠလိုဲရော သူ ဘယ်မှာနေလဲ	ဍေံမံင် ကၠတောံရ၊ သူ ဟိုမှာ နေပါသည်။
ကၠဏံ မုနွံရော ဒီမှာဘာရှိသလဲ	ကၠဏံ ဍာ်နွံရ ဒီမှာ ရေ ရှိသည်။
ကၠတောံ ဍာ်ပွံမွဲဟာ ဟိုမှာ ရေမရှိဘူးလား	ကၠတောံ ဍာ်ပွံမွဲရ၊ ဟိုမှာ ရေမရှိပါ။
အတောံ မုနွံရော(အတောံ = ကၠတောံ) ဟိုမှာဘာရှိသလဲ	အတောံ စေတဳ နွံမွဲရ ဟိုမှာ စေတီ တစ်ဆူရှိသည်။
အဏံဂှ် ကွာန်ဟာ (အဏံ = ကၠဏံ) သည်နေရာက ရွာလား	ယွံ အဏံဂှ် ကွာန်ရ၊ ဟုတ် သည်နေရာသည် ရွာဖြစ်ပါသည်။
ယှုကွာန်ဏံ ဗီုလိုဲရော ဤရွာအမည်ဘယ်လိုလဲ	ယှုကွာန်ဏံဂှ်ကွာန် ခဍာရ ဤရွာအမည် ခဍာရွာဖြစ်ပါသည်။
ပ္ဍဲကွာန်ဏံ မုနွံရော ဤရွာထဲတွင်ဘာရှိလဲ	ပ္ဍဲကွာန်ဏံ ကၞာနွံရ ဤရွာထဲတွင်ရေကန်ရှိ၏။
နူဏံအာကျာ်စေတဳ တောံဂွံဟာ ဤနေရာမှ ဟိုစေတီသို့ သွားလို့ရသလား	ယွံ အာဂွံရ ဟုတ်ကဲ့ ရပါသည်။
အာကျာ်တောံ အာကိုဲမုရော ဟိုဘုရားသို့သွားက ဘာနှင့်သွားသလဲ	အာကို ကွိဂွံရ လှည်းနှင့်သွားရသည်။
နူကျာ်တောံ အာလိုဲဂွံကိုရော ဟိုဘုရားမှ ဘယ်ကိုသွားလို့ရသလဲ	နူကျာ်တောံ အာကွာန်တောံ ဂွံကိုရ၊ ထိုဘုရားကနေ ဟိုရွာကို သွားလို့ရပါသည်။
အပ္ဍဲကွာန်တောံ ဘာလကျာ် နွံဟာ ဟိုရွာမှာ ဘုန်းကြီးကျောင်း ရှိသလား	အပ္ဍဲကွာန်တောံ ဘာလကျာ် နွံဝါရ။ ဟိုရွာမှာ ဘုန်းကြီးကျောင်း နှစ်ကျောင်းရှိသည်။

နူကွာန်ဂၢံ ဒ္ဒိုပ်ကွာန်တေံ ကွ်ာအာမာန်ဟာ
ဤရွာမှဟိုရွာအထိ လမ်းလျှောက်သွားနိုင်ပါသလား

ယွံ ကွ်ာအာမာန်ရ၊
ဟုတ်ကဲ့လမ်းလျှောက်သွားနိုင်ပါသည်။

ကွာန်တေံမုကွာန်ရော
ဟိုရွာသည် ဘာရွာလည်း

ကွာန်တေံဝွံ ကွာန်မုက်ကၠမဒ္ဒရ
ဟိုရွာသည် မုက်ကလ ရွာဖြစ်သည်။

ညးဂှ် မံင်အဏံရော
မည်သူ ဒီမှာနေသလဲ

ပိုမံင်အဏံရ။
ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာနေသည်။

အဏံဂှ် ကွာန်ဟွံသေင်ဟာ
ဒါက ရွာမဟုတ်လား

ယွံအဏံဂှ် ကွာန်ရ။
ဟုတ်ကဲ့ ဒါက ရွာဖြစ်သည်။

ကွာန်ခဍာဂှ် အလိုံရော
ခဍာရွာ ဘယ်မှာလဲ

ကွာန်ခဍာဂှ် အဏံရ။
ခဍာရွာ ဒီမှာဖြစ်သည်။

ကွာန်တေံဂှ် မုကွာန်ရော
ဟိုရွာသည် ဘာရွာလဲ

ကွာန်တေံဂှ် ကွာန်မုက်ကၠရ၊
ဟိုရွာသည် မုက်ကလရွာ ဖြစ်သည်။

ကွာန်မုက်ကၠဂှ် ကွာန်ဇ္ဍော်ဟာ ကွာန်ဍောတ်ဟာ
မုက်ကလရွာသည် ရွာငယ်လား၊ ရွာကြီးလား

ကွာန်ဍောတ်မဒ္ဒရ
ရွာငယ်ဖြစ်ပါသည်။

ကျာ်စေတဳ နွံအလိုံရော
ဘုရားစေတီ ဘယ်အနားမှာရှိလဲ

ကျာ်စေတဳ နွံအတေံရ၊
ဘုရားစေတီ ဟိုနားမှာ ရှိပါသည်။

မွး မံင်အလိုံရော
သင် ဘယ်မှာနေသလဲ

အဲမံင် ပွဲကွာန်ခဍာရ။
ကျွန်တော် ခဍာရွာတွင် နေပါသည်။

ဖ္ဍောဝ်ကိုကွာန်ဓါ ကွာန်လိုဂှ် ကြပ်ကိုကျာ်ရော
ရွာနှစ်ရွာအနက် ဘယ်ရွာက ဘုရားနှင့်နီးသလဲ

ကွာန်မုက်ကၠဂှ်ကြပ်ကိုကျာ်ရ
မုက္ကလရွာက ဘုရားနှင့် နီးသည်။

သင်ခန်းစာ - (၅)

ဒီအခန်းကတော့ နာမ်ကို အထူးပြုသောပုဒ်စု ပုဒ်နှင့်ဝေါဟာရများပါတဲ့ ဝါကျများဖြစ်ပါတယ်။ သည့်အပြင် `ဟလိုရော´(ဘယ်လိုလဲ)၊ မူစိရော(ဘယ်လောက်လဲ) ဆိုတဲ့ အမေးစကားများကိုလည်း သုံးပြထားသည်။

သဒ္ဒါမှတ်ချက် (မွန်-မြန်မာသဒ္ဒါစာအုပ်)°

(၁) နာမ်ကို အထူးပြုသော ဝေါဟာရ - တို(အသစ်)၊ ခွာ(ကြော်)၊ ဂွ်(နွား)၊

ဥပမာ-ဖြပ်တို(ကျောင်းသစ်)၊ကခွာ(ငါးကြော်)၊ကို့ဂွ်(နွားလှည်း)။

(၂) နာမ်ကို အထူးပြုသော ပုဒ်-မူးကွာန်၊ပွဲကွာန်

ဖြပ်မူးကွာန်(ရွာပြင်ဇရပ်)၊သို့ပွဲကွာန်(ရွာပြင်အိမ်)။

(၃) နာမ်ကိုအထူးပြုသော ပုဒ်စု

သွံကခွာ၊ သို့နွံပွဲကွာန်၊ ဖြပ်သိုင်လဝ်ကိုဆု

အောက်ပါတို့ကိုနားထောင်ကြည့်ပါ။

လေ့ကျင့်ခန်း

ပွဲကွာန်တေံ တွံတာနွံဟာ ဟိုရွာမှာထန်းပင်ရှိသလား	ယွံ ပွဲကွာန် နွံတာ နွံဒိုင်ရ။ ဟုတ်ကဲ့ ရွာထဲတွင် ထန်းပင် ရှိပါသည်။
တွံတာနွံမူစိတွံရော ထန်းပင်ဘယ်နှစ်ပင်ရှိသလဲ	တွံတာနွံတြိတွံရ ထန်းပင် (၆) ပင် ရှိပါသည်။
အပွဲကွာန်ဏံ ဘာဗ္တောန်လိက်နွံဟာ ဤရွာမှာ စာသင်ကျောင်း ရှိသလား	ယွံနွံရ။ ဟုတ်ကဲ့ ရှိပါသည်။
နွံမူစိဘာရော ဘယ်နှစ်ကျောင်းရှိသလဲ	နွံဗါဘာရ။ (၂) နှစ်ကျောင်းရှိသည်။
နူတွံတာ မုဂွံမာန်ရော ထန်းပင်မှ ဘာရနိုင်သလဲ	နူတွံတာ ဂွံဥ်တာကို ကဝ်တာမာန်ရ၊ ထန်းပင်မှ ထန်းရေနှင့် ထန်းလျက် ရနိုင်သည်။
ရဲကွာန်တံ အာတရ် ဗိုလိုရော ရွာသားတွေ ဘယ်လိုခရီးသွားသလဲ	အာတရ်ကို ကို့ဂွ်ရ နွားလှည်းနှင့် ခရီးသွားသည်။
သွက်ဂွံအာတရ် ကို့စက်နွံကိုဟာ	ကို့စက်ဟွံမွဲရ

ခရီးသွားရန် မော်တော်ကားရှိပါသလား	မော်တော်ကားမရှိပါ။
နူကွာန်တေံ ဒိုစိုပ်ဒ္ဒါဂၢံ ဒဒန်နွံဒှ်ုင်ဟာ	ယွံ ဒဒန်ကွိုနွံမံင်ရ
ဟိုရွာမှ ဒီနေရာရောက်ရန် တံတားရှိသလား	ဟုတ်ကဲ့ တံတားတစ်ခု ရှိပါသည်။
မွူးကွာန်ဂှ် ဖြပ်နွံဟာ	ယွံနွံဒှ်ုင်ရ
ရွာပြင်တွင် ဇရပ်ရှိသလား	ဟုတ်ကဲ့ ရှိပါသည်။
ဖြပ်နွံမူစိမရော၊	နွံပိမရ၊
ဇရပ် ဘယ်နှစ်လုံးရှိသလဲ	သုံးလုံးရှိပါသည်။
ဖြပ်ဂှ် ဖြပ်တိုက်ဟာ	ဖြပ်ဂှ် ဖြပ်ဆုရ။
ဇရပ်က တိုက်ဇရပ်လား	ဇရပ်က သစ်သားဇရပ် ဖြစ်ပါသည်။
ဖြပ်တြေံဟာ ဖြပ်တိုဟာ	ဖြပ်တိုဝါမ ဖြပ်တြေံမွဲမ ရ
ဇရပ်ဟောင်းလား ဇရပ်အသစ်လား	ဇရပ်အသစ်နှစ်လုံး ဇရပ်အဟောင်းတစ်လုံးပါ။
သ္ဒိုနွံပ္ဍဲကွာန်တံဂှ် သ္ဒိုဆုဟာ	သ္ဒိုဆုလေဝ်နွံ သ္ဒိုဒုန်လေဝ်နွံရ
ရွာထဲရှိ အိမ်များသည် သစ်သားအိမ်လား	သစ်အိမ်လည်းရှိပြီး ဝါးအိမ်လည်းရှိပါသည်။
ဖြပ်သိုင်လဝ်ကို ဆုဂှ် နွံအလိုရော	ဖြပ်ဂှ် နွံအကြပ်တွံတာရ။
သစ်သားနှင့် ဆောက်ထားတဲ့ ဇရပ်က ဘယ်နားမှာလဲ	ထန်းပင်အနားမှာ ရှိပါသည်။
ဖြပ်မွူးကွာန်ဂှ် မုဂွံပရော	ဂွံမင်သီုရ၊
ရွာပြင်ဇရပ်သည် ဘာလုပ်ရန်လည်း	သီလစောင့်ရန် ဖြစ်သည်။
ပ္ဍဲကွာန်ဂှ် ညးသြောံကၞာနွံဟာ	ညးသ္ဒော်ကၞါ နွံဝါတ္ဍရ
ရွာထဲတွင် ငါးကြော်ရောင်းသူရှိသလား	ငါးကြော်ရောင်းသူနှစ်ဦးရှိပါသည်။
ကၞာဝါ စဖဲညိဟာ	စဟွံဖဲရ၊
ငါးကြော်နှစ်ခု စားလို့ဝသလား	စားလို့ မဝပါ။
ကၞါဂှ် စေတ်ကိုဍုတ်တာ ဂွံဟာ	စေတ်ကိုဍုတ်တာမွူး ခိုဟ်ဂှ်ိုင်ရ

ငါးကြော်ကို ထန်းရည်နှင့် မြည်းလို့ရသလား	ထန်းရည်နှင့်မြည်းလျှင် ပိုကောင်းသည်။
အပ္ပဲကွာန်တော် ဘာလကျာ်နွံ မူစိဘာရော	ဘာလကျာ် နွံဓါဘာရ၊
ဟိုရွာမှာ ဘုန်းကြီးကျောင်း ဘယ်နှစ်ကျောင်းရှိသလဲ	ဘုန်းကြီးကျောင်း နှစ်ကျောင်း ရှိပါသည်။

အပ္ပဲကွာန်သို့နွံ မူစိမရော	သို့နွံဗိုတ် ကွံ့ပိစော်မရ၊
ရွာထဲတွင် အိမ်ဘယ်နှစ်လုံးလောက်ရှိသလဲ	အိမ်တစ်ရာ့သုံးဆယ်လောက်ရှိပါသည်။

သင်ခန်းစာ - (၆)

ဒီသင်ခန်းစာမှာတော့ အမေးစကားများ ဖြစ်ကြတဲ့ ဆောဝ်လံ (ဘယ်သောအခါ)၊ ဟလိ (ဘယ်ကဲ့သို့)၊ အလို (ဘယ်မှာ)၊ ဟိုတ်နူလို (ဘာကြောင့်)၊ ဗိုတ်လို (ဘယ်လောက်-ပမာဏ)၊ မူစိ (ဘယ်လောက်-အရေအတွက်)၊ စတဲ့ အမေးစကားများနှင့် ကြိယာဝိသေသန ပါဝင်သော အဖြေများပင် ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

ဍာနာဲမွးတံ အာချင်ဟာ	ယွံ အာချင်ဏောင်၊
သင်တို့အကြီး မြို့သွားမှာလား	ဟုတ်ကဲ့ မြို့သွားမည်။
ဆလံအာရော(ဆလံ=ဆောဝ်လံ)	တ္ၚဲယးအာဏောင်
ဘယ်တော့ သွားမှာလဲ	မနက်ဖြန်သွားမည်။
တ္ၚဲယး အခိင်လိုအာရော	တ္ၚဲယးထပ်နာဍီအာဏောင်၊
မနက်ဖြန် ဘယ်အချိန်သွားမလဲ	မနက်ဖြန် ခုနစ်နာရီသွားမည်။
အာဟလိုရော	အာကိုကၠိစက်ရ
ဘယ်လိုသွားမှာလည်း	မော်တော်ကားနှင့်သွားမည်။
ဍာနာဲမွးတံ မုအာပရော	အာရာန်ဖျာ ပ္ဍဲချင်ရ၊
သင်၏အဒေါ် ဘာသွားလုပ်မှာလည်း	မြို့တွင် ဈေးသွားဝယ်မည်။
အပ္ပဲကွာန်ဂှ် ရာန်ဖျာဟွံဂွံဟာ	ရာန်ဂွံညိညဓဝ်ရ၊
ဤရွာမှာ ဈေးဝယ်မရဘူးလား	အနည်းငယ်သာ ဝယ်၍ရသည်။
ချင်ဂှ် နွံလ္ပာ်လိုရော	ချင်ဂှ် နွံလ္ပာ်ဗုံက်ရ၊
မြို့သည်ဘယ်ဘက်မှာရှိသလဲ	မြို့သည် အရှေ့ဘက်တွင်ရှိသည်။

တဲ့ယး မွးအာလိုရော မနက်ဖြန်သင်ဘယ်သွားမှာလည်း မုပ ဒးအာဝါဗ္ဂရော အဘယ့်ကြောင့် လယ်တောထဲသွားရမှာလဲ	အဲအာဝါဗ္ဂရ ကျွန်တော်လယ်တောထဲသွားရမည်။ သွက်ဂွံဟရီ(ထရီ)ဩ်ာံ ဒးအာဝါဗ္ဂရ စပါးလှေ့ရန် လယ်တောသွားရသည်။
ပွဲဝါဗ္ဂ တာဲနွံမူစိမရော လယ်တောမှာတဲဘယ်နှစ်လုံးရှိသလဲ	အပွဲဝါဗ္ဂပို တာဲနွံမွဲမဝေ်ရ၊ ကျွန်တော်တို့လယ်တောမှာတဲတစ်လုံး သာရှိသည်။
ဗော်တံစွံဂ္ဍအလိုရော သင်တို့ဘယ်မှာ နွားထားသလဲ	ပိုစွံဂ္ဍ ပ္ဍဝါရ ကျွန်တော်တို့လယ်ထဲမှာနွားထားသည်။
ဆလံ သီဩ်ာံတဲ့ရော ဘယ်တော့စပါးသိမ်းပြီးမှာလည်း	ဟတု(ဂိတု)ဂတဂၢံ သီတဲ့ရ ရှေ့လ စပါးသိမ်းပြီးမည်။
သ္ပာံအာတော် ဂွံဩ်ာံ ဟလိုင်လိုရော မနစ်က စပါးဘယ်လောက်ရသလဲ	သ္ပာံတဲ့ဩ်ာံစိုကို့ရ မနစ်က စပါး (၁၀) လှည်းရသည်။
ပွဲစိုကို့ဂှ် နွံမူစိနရော (၁၀)လှည်းဟာ ဘယ်နှစ်တင်းလည်း	စိုကို့ဂှ်နွံ ဓါက္ဍံမသုန်စိုနရ (၁၀)လှည်းဟာ(၂၅၀) တင်းဖြစ်သည်။

သင်ခန်းစာ - (၇)

ဒီသင်ခန်းစာကတော့ ကို(နှင့်)၊ ပွံသေင(သို့မဟုတ်)၊ ဆဂး(သို့သော်လည်း)၊ တော်(လျှင်)၊ တဲ့(ပြီးလျှင်)၊ ဟိုတ်နူ(ကြောင့်)၊ က္ဍာရ (သော်လည်း)၊ စသော စကားဆက်(သဗ္ဗန္ဓ)တို့နှင့်သုံးထားသော ဝါကျတွဲများ ပါဝင်တဲ့ သင်ခန်းစာပင်ဖြစ်သည်။

ညးဂှ် နွံပွဲဂဒံရော မည်သူအခန်းထဲတွင်ရှိသလဲ	မာံသာဍာကိုမာံထဝ် နွံပွဲဂွံရ မောင်သာယာနှင့် မောင်ထော အခန်းထဲတွင်ရှိ၏
ခ္ဍိုတံ ပိုဒ္ဂိုင်လိက်ဟာ သူတို့စာဖတ်နေကြသလား	မာံသာဍာဂှ် ပိုဒ္ဂိုင်လိက်၊ ဆဂး မာံထဝ်ဂှ် ဝေင်ဒ္ဂိုင်ရ မောင်သာဍာစာဖတ်နေသည်၊သို့သော်လည်း မောင်ထောက ကစားနေသည်။

မာံသာဍာကိုမာံထဝ်တံဂှ် ကောန်ညးဂှ်ရော
မောင်သာယာနှင့်မောင်ထောတို့သည်
မည်သူ့သားလဲ

ဍေံတံဂှ် ကောန်နာဲသန်ရ
သူတို့သည်နိုင်ထွန်း၏သားများဖြစ်သည်။

ဍေံတံဂှ် သ္ဂကမ္ဓောန်ဟာ ဟွံသေင် ကွးဘာဟာ၊
သူတို့သည် အလုပ်သမားလား (သို့မဟုတ်) ကျောင်းသားလား

ဍေံတံဂှ် ကွးဘာရ၊
သူတို့သည် ကျောင်းသားဖြစ်ကြသည်။

အပ္ဍဲနာဲသန် ကောဒေံညး နွံကိုဟာ
နိုင်ထွန်းမှာ ညီအစ်ကိုရှိသလား

ယွံ ပ္ဍဲနာဲသန် ဒေံညးနွံမွဲရ
နိုင်ထွန်းတွင် ညီတစ်ယောက်ရှိ၏။

ဒေံနာဲသန်ဂှ် ထတ်ယုက်ဒ္ဂိုင်ဟာ
နိုင်ထွန်းညီဟာ ကျန်းမာရဲ့လား

ဒေံနာဲသန်ဂှ်ထတ်ယုက်မံင်၊ဆဂးနာဲသန်ဂှ်ဟွံထတ်ကွံကွံရ
နိုင်ထွန်းညီက ကျန်းမာသည်၊ သို့သော်လည်း နိုင်ထွန်း သိပ်မကျန်းမာပါ။

နာဲသန်ဟွံထတ်ဂှ် မုဒှ်မံင်ရော
နိုင်ထွန်း မကျန်းမာတာ ဘာဖြစ်လို့လဲ

ဒှ်ဒ္ဂိုင်ယဲဟဍက်ရ
ချောင်းဆိုးရောဂါဖြစ်နေသည်။

ယဲဟဍက်ဂွံဗ္ဂးဂှ် မုဒးပရော
ချောင်းဆိုးရောဂါပျောက်ရန် ဘာလုပ်ရမလဲ

ဒးလ္ပိထော်ပြဟ်ၪကောင်၊ဟွံသေင် ချိုတ်အာမာန်ရ၊
မြန်မြန်ကုသရမည်၊သို့မဟုတ်လျှင် သေသွားနိုင်သည်။

AIE MON DA YA

ယဲဟာဍုက်ဂ္ ဒးလ္ဒိက်ိဳအာစာလိ ခိုဟ်ရော
ချောင်းဆိုးရောဂါကို ဘယ်ဆရာနှင့်ကုသရမှာလဲ
လ္ဒိက်ိဳအ္စာသၚ်ရုင်ဂညုတော် ယဲဗ္ဂးပြဟ်ရ
 ဆေးရုံက ဆရာဝန်နှင့် ကုသလျှင် အပျောက်မြန်မည်။

အ္စာသၚ်မန်ဇ္ဂာပို လ္ဒိဟွံဗ္ဂးဟာ
မွန်မြန်မာဆေးဆရာများ ကုသလို့မပျောက်ဘူးလား။

လ္ဒိဗ္ဂးလေဝ်နွံကိ ဆဂး ဟွံချိုတ်ပ္ဍိုတ်ကွေံကွေံရ
ကုသ၍ပျောက်သည်လည်းရှိ၏ သို့သော် မသေချာပါ။

ဟိုတ်နူလိ ဂွံဒ္ဂယဲဟာဍုက်ရော၊
အဘယ်ကြောင့် ချောင်းဆိုးရောဂါဖြစ်ရသလဲ၊

ဟိုတ်နူဖြဟတ်အောန် ဒ္ဂယဲဟာဍုက်မာန်ရ၊
အားနည်းသောကြောင့် ချောင်းဆိုးရောဂါ ဖြစ်နိုင်သည်။

အယောလ္ဒိယဲဟာနက် သုင်အရက်ဂွံဟာ၊
ချောင်းဆိုးရောဂါကုသနေစဉ် အရက်သောက်လို့ ရသလား

သုင်အရက် ဟွံဂွံရ၊ သုင်အရက်မ္ဂး ယဲဟွံဗ္ဂးလောဲလောဲရ၊
အရက်သောက်၍ မရပါ၊ အရက်သောက်လျှင်လွယ်လွယ်နှင့် မပျောက်ပါ။

ယဲဟာဍုက်ဗ္ဂးတုဲ သုင်အရက်ဂွံဟာ၊
ချောင်းဆိုးရောဂါ ပျောက်ပြီးနောက် အရက်သောက်လို့ရသလား

ယဲဗ္ဂးတုဲလေဝ် လ္ပသုင်အရက်ဂ္ ခိုဟ်ရ၊
ရောဂါပျောက်ပြီးနောက်လည်း အရက်မသောက်လျှင် ကောင်းမည်။

ယဝ်ရ သုင်အရက် မုဒ္ဂမာန်ရော၊
အကယ်၍ အရက်သောက်လျှင် ဘာဖြစ်နိုင်သလဲ။

ယဝ်ရ သုင်အရက်တုဲ ကလေင်ယဲတော် ဗ္ဂးရ၊ ယဲဗ္ဂးက္ဍာရ အာယုက်ဂ္ဂိင်ရ၊

အရက်သောက်ပြီး ရောဂါပြန်ဖြစ်လျှင် ကု၍ မရတော့ပါ၊ ရောဂါပျောက်သော်လည်း အသက်မရှည်ပါ။

သင်ခန်းစာ - (၈)

ဒီသင်ခန်းစာထဲမှာတော့ မိစန္ဒာ နှင့် နိုင်သာဘုတို့ လယ်ယာနှင့် ပါတ်သက်သော ဆွေးနွေးပြောဆိုချက်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဒါကြောင့်နားထောင်ပြီးလိုက်ဆိုကြည့်ပါ။

မိ - နိုင်သာဘု ကောင်ကျောန် ဗ္ဂကီုဟာ
နိုင်သာယာ လယ်လုပ်ဖူးသလား

နာဲ - ဟွံကောင်ကျောန်ဗ္ဂရ မိစမ္ဂာ၊
လယ်မလုပ်ဖူးပါ မိစမ္ဂာ။

မိ - ပရောကျောန်ဗ္ဂဂှ် တီမံင်ဟာ၊
လယ်လုပ်တဲ့အကြောင်းသိပါလား

နာဲ - မပိုဂှ် ဟိုတ်နူဒ္ဒရဲကျောန်ဗ္ဂတဲ တီညကိုရ၊
ကျွန်တော်၏ အဖေဟာ လယ်လုပ်သူဖြစ်သောကြောင့် အနည်းငယ်သိပါတယ်။

မိ - ဂွံကျောန်ဗ္ဂဂှ်ကွာ အိုတ်ရဲဗ္ဂတံ မုဒးပရော၊
လယ်လုပ်ရန် ရှေးဦးစွာ လယ်သမားများ ဘာလုပ်ရသလဲ

နာဲ - ပြဂ္ဂမွဲဓါလန်တဲ ညးတံ ထဲတိရ၊
မိုးတစ်ခါ နှစ်ခါရွာပြီးနောက် သူတို့ ထယ်ထိုးပါသည်။

မိ - ထဲတိ သွက်မုရော၊
ထယ်ထိုးတာ ဘာအတွက်လဲ။

နာဲ - ထဲတိဂှ် သွက်ဂွံကျောန် ဟဝ်ဝ သွက်ဂွံကြတ်မရ၊
ထယ်ထိုးတာ ပျိုးကြဲရန်အတွက် ပျိုးခင်းလုပ်ရန်ဖြစ်သည်။

မိ - မဩဲာံဂှ် ကြတ်လဝ်တဲ အခိုင်လို ပိုက်ဂွံရော၊
မျိုးစပါးကို ကြဲထားပြီး ဘယ်အချိန်တွင် နုတ်၍ ရသလဲ။

နာဲ - ဗိုတ်မွဲဂိတုတဲ ပါ်ဂွံရ
တစ်လလောက်ကြာပြီးနောက် နုတ်၍ ရပါသည်။

မိ- ဂွံမဩဲာံတဲ မုဒးပဍ္ဂန်ရော
မျိုးပင်ရပြီး ဘာလုပ်ရပြန်သလဲ

နာဲ - မဩဲာံနူဟဝ်ဝဂှ် ဒးကလေင်ပ္တံ ပ္ဍဲခံက်ဌတံဂှ် ပ္ဍန်ရ
ပျိုးခင်းမှ ပျိုးပင်များကို လယ်ကွက်ထဲတွင်ပြန်စိုက်ရသည်။

မိ - ဂိတုလိ ညးတံ ပ္တံမအိုတ်ရော၊

ဘယ်လ တွင်သူတို့ ကောက်စိုက်ကြသလဲ

နာဲ - ဗွဲမဂှိုင်ဍို္ဂန်ဗြောံ ပွဲ္ဂဂိတုဒ္ဒိုန်ရ
များသောအားဖြင့် ဝါဆိုလ တွင်ကောက်စိုက်ကြသည်။

မိ - ဍံလဝ် ပွဲ္ဂဂိတုဒ္ဒိုန်တဲ ဋုလို ဗြောံကြိုင်ချဟ်ရော
ဝါဆိုလတွင် စိုက်ထားပြီး ဘယ်တော့ စပါးမှည့်သလဲ

နာဲ - ဗြောံပရဟ်ဂှ် ကြိုင်ချဟ်က္ဍာတဲ ဗြောံအယုက်ဗွော်ဂှ် စိုပ်ဂိတုကထိုန် မြဴကသိုမ္ဂး ရတ်ဂွံရ၊
ကောက်စောသည် စောစွာမှည့်ပြီး သက်ကြီးစပါးကတော့ တန်ဆောင်မုန်း နတ်တော်လများတွင် ရိတ်သိမ်းရသည်။

မိ - ဗြောံတံဂှ် ဗိုလိုဒးပရော
စပါးများကို ရိတ်ပြီးဘယ်လိုလုပ်ရသလဲ

နာဲ - ရတ်တဲ ဗြောံဋိုင် တံဂှ် ဒးဗ္ဂောပ်စွံ ပွဲ္ဂကြာင်ရ
ရိတ်ပြီးကောက်လှိုင်းများကို တလင်းထဲသို့သွင်းထားရသည်။

မိ - ကြာင်ဂှ် မုရော
တလင်းသည် ဘာလဲ

နာဲ - ကြာင်ဂှ် ဒ္ဍိုပ္ဍိုန်ဗြောံရ
သလင်းသည် စပါးနယ်သောနေရာဖြစ်သည်

မိ - ဗြောံဂှ် မုဒးပ္ဍိုန် ဗိုလိုရော
စပါးကို ဘယ်လိုနယ်ရသလဲ

နာဲ - ဗြောံဂှ် ဒးပ္ဍိုန်ကိုပြေင်ဂ္ဍတံရ
ကျွဲ၊ နွားနှင့် နယ်ရသည်။

မိ - ဗြောံပ္ဍိုန်လဝ်တံဂှ် ဗိုလိုဒးကျောန်ပ္ဒန်ရော
နယ်ထားသောစပါးကို ဘယ်လိုလုပ်ရပြန်သလဲ

နာဲ- ဗြောံပ္ဍိုန်လဝ်တံဂှ် ကျာကျှင်မ္ဂး ဒးဟာရီရ(ဟာရီ=ထရီ)
နယ်ထားသောစပါးကို လေလာလျှင်လှေ့ရသည်။

မိ- ဗြောံဟာရီတဲ ရဲဗ္ဍတံ ဗိုလိုဖျေဲဒ္ဒာဲကိုဗြောံတံဂှ်ရော
လှေ့ပြီးစပါးကို လယ်သမားတို့ စပါးများကို ဘယ်လိုနေရာချသလဲ

နာဲ - ဗြောံသွက်ဂွံသွံဂှ် ပါလဝ်တဲ သော်ဒ္ဒိုင်တံဂှ် ဒ္ဒသွက်မကိုဗွော်မရ။ ဗြောံသွက်မကို ဗွော်မဂှ် ဇက်ဖျ သ္ဒိတဲ စုတ်လဝ် ပွဲ္ဂဟင်ရ၊
ရောင်းရန်စပါးကို ဖယ်ထားပြီး အကျန်သည့်မျိုးနှင့် ဝမ်းစာအတွက်ဖြစ်သည်။ မျိုးနှင့် ဝမ်းစာစပါးကို အိမ်သို့ သယ်ယူပြီး စပါးကျီတွင်ထားသည်။

မိ - ပွဲ္ဂကွာန်တံဂှ် ညးတံ သးစသ္ဒုဟာ အာဗုတ်ပွဲ္ဂစက်ဟာ
ရွာသားများ ဆန်ကိုထောင်းစားသလား၊ စက်ဖြင့် ကြိတ်သလား

နာဲ - ဗွဲမဗှိုင်ဂှ် အာဗုတ်စပ္ဍဲစက်ရ
များသောအားဖြင့် စက်ဖြင့်ကြိတ်ပါသည်။
ယဝ်ရ ဗုတ်အပ္ဍဲစက်ဖ္ဍော်တော် ဒးအာသ္ဍောဲရ၊ ဆဂး လ္ပုဟ်ကုံက္ဍာန် စက်ဗုတ်သ္ဍု
ဍောတ်ဍောတ်နွံမံင်တုဲ ဟွံဒးအာသ္ဍောဲသ္ဍောဲရ။
အကယ်၍ စက်ကြီးတွင် ကြိတ်လျှင် ဝေးဝေးသွားရသည်၊ သို့သော် ယခုအခါ ရွာတိုင်းမှာ
ဆန်ကြိတ်စက်ငယ်ငယ်ရှိသဖြင့် ဝေးဝေးမသွားရတော့ပါ။

သင်ခန်းစာ - (၉)

ယခုသင်ခန်းစာကတော့ အစားအသောက်နှင့် ပတ်သက်ပြီးပြောဆိုကြပုံကို
နားထောင်ကြည့်ရအောင်...

နာဲ - မ္ဂိုရ မိစန္ဒာ
မင်္ဂလာပါ မိစန္ဒာ

မိ - မ္ဂိုရ နာဲသာဍာ
မင်္ဂလာပါ နိုင်သာယာ

နာဲ - အပ္ဍဲသ္ဍိမိစန္ဒာတံ နူဂယးပြပ် စစွမုရော
မိစန္ဒာ တို့အိမ်မှာ မနက်စာ ဘာတွေစားသလဲ

မိ- ပိုတံ သုင်ဍာ်လက်ဖက်ကိုကွာင်ရ
ကျွန်မတို့ လက်ဖက်ရည်နှင့် မုန့်စားပါသည်။

နာဲ - မူစကွာင် ပိုလိုရော
ဘယ်လိုမုန့်မျိုး စားသလဲ

မိ - စကွာင်ဟပိုဟ်ဂၠိ ဆဍောစကွာင်ကဝေက်၊ ကွာင်တာ ဟလောမ်(ဟလောမ်=ထလောမ်)တံရ
မုန့်စိမ်းပေါင်း၊ တစ်ခါတရံ မုန့်ပစ်သလက်၊ ထန်းသီးမုန့်၊ ကောက်ညှင်းထုပ်လည်း စားပါ
သည်။

နာဲ - အခိင်လို စပုင်တ္ဍဲရော
ဘယ်အချိန် နေ့လည်စာစားသလဲ

မိ- ဓိုတ် စှ်မွဲနာံဍို စပုင်ရ
၁၁ နာရီအချိန်လောက်စားပါသည်။

နာဲ - မန်ပိုဗွဲမဗှိုင် မုစစွ ပိုလိုရာ၊
မွန်အများစုဟာ ဘယ်လို အစားအစာမျိုးကို စားသလဲ

မိ - မန်ပိုဗွဲမဗှိုင်ဂှ် စမံင်ကို သ္ဂကျောင်မွဲဂမာဲ၊ဍာ်သ္ဂဟချက်ကံမွဲဂမာဲ ကိုက္ဍပ်ဟရံက်တံရ
မန်အများစုဟာ ဆီဟင်းတစ်မယ်၊ ဟင်းချိုတစ်မယ်နှင့် တို့စရာ ငါးပိရည်ကိုစားပါတယ်

နာဲ - သ္ဂပိုလို ညးကော်စ သ္ဂကျောင်ရော
ဘယ်လိုဟင်းကို ဆီဟင်းလို့ခေါ်သလဲ

မိ - သွဖျုန်ဒ္ဒံ ဗွဲကဒ္ဒံ ချူန်လဝ်ကိုကြောင်ဖရောက်တဲ့ ဘုဲပ္တေတ်ဒ္ဒိုင်ဂှ် ညးကော်ခ်စ သွကြောင်ရ
အသားဖြစ်ဖြစ်၊ ငါး၊ ပုဇွန်ဖြစ်ဖြစ်၊ ဆီနှင့် ငရုတ်သီးပါပြီး၊ နီနေတဲ့ဟင်းကို ခေါ်ပါတယ်

နာဲ - ဂမာဲဂှိုင်နူဏံ မှိုဟ်စန္ဒံဒ္ဒိုင်ဟာ
ဒီ့ထက်အမယ်များများ စားတဲ့သူရှိပါသလား

မိ - မှိုဟ်စဟာပ်မာန်တံဂှ် ကဝေက်ကိုဳ ဟ္ဂာ(ခ္ဂာ)ကိုဳ ထပ်စုတ်တုဲစဒိုတ်ရ
စားသောက်နိုင်တဲ့လူတော့ လက်သုပ်နှင့် အကြော်ထပ်ထည့်ပြီးစားပါတယ်

နာဲ - ကောန်မန်ပိုနူကွာန်ရးတံ ဗိုလ်ုစဒိုတ်ရော၊
ကျေးရွာမှ မွန်များ ဘယ်လိုစားကြသလဲ

မိ - လပါကွာန်ရးပိုဂှ် ဗွဲမဂှိုင်စသွမွဲဂမာဲကိုဳ ကွဟ်ဟာရံက်ရ၊ ဆဂးမန်လပါပိုဂှ် စဟာရံက်ကဂှိုင်ရ။
ကျွန်မတို့ ကျေးရွာဘက်က မွန်တွေဟာ ဟင်းတစ်မယ်နှင့် တို့စရာငါးပိကိုစားပါတယ်၊ ကျွန်မတို့ဘက်က မွန်တွေဟာ ငါးငပိစားများပါတယ်။

နာဲ - ကာလပစကုသိုမ္ဂး ဗိုလ်ုဖါပ်ဗ္ဂဒိုတ်ရော
အလှူလုပ်သောအခါ ဘယ်လိုကျွေးမွေးသလဲ

မိ - ကုသိုစိုတ်ဒးရးဂှ် သွဖျုန်ကှ်ုက် သွဖျုန်စာင်၊ ခ္ဂာဖျုန်ကိုဳ ဖာနေဝ်၊ ကဝေက်၊ သွေဝ်၊ကဝေက်၊ ဟာရံက် ဟ္ဂာကိုဳ ကွပ်ဖါပ်ဗ္ဂဒိုတ်ရ၊
တော်ရုံအလှူမှာတော့ ဝက်သားဟင်း၊ ကြက်သားဟင်း၊ ဟင်းရွက်နှင့်အသားကျော်၊ လက်သုတ်၊ ငပိကြော်နှင့် တို့စရာတို့ကိုကျွေးမွေးပါတယ်။

နာဲ - ဖါပ်ဗ္ဂပုင်သွတုဲ စ္ဂဍာတ်ဍာတ် ဗိုလ်ုဂှ် ဗ္ဂကိုဳရော၊
ထမင်းဟင်းကျွေးပြီး အချိုစားစရာ ဘာများကျွေးသေးသလဲ။

မိ - ဗွဲမဂှိုင်စပုင်သွတုဲ ဍုဲလက်ဖက်၊ ကွာင်ဟမာဲ၊ ကွာင်ပလေင်ကောန်သာဲ၊ ကဝေက်လက်ဖက်၊ သတ်ဆုတံဂှ် ဖါပ်ဗ္ဂရ။
များသောအားဖြင့် ထမင်းစားပြီး လဘက်ရည်၊ ဟလဝါ၊ ပသျှူးဆီထမင်း၊ လဘက်လက်သုတ်နှင့် သစ်သီးများကို ကျွေးမွေးပါသည်။

မိ- စ္ဂစမန် တေ့ာင်င်တံ နွံဒ္ဒိုင်ကိုဳဟာ
မွန်တို့စားစရာ ထူးထူးဆန်းဆန်းရှိသေးသလား

နာဲ - မန်ရးဖြာတံ စတ်ဟဇိ(ဒဇိ)ဂှ် တေ့ာင်နူ မန်တ္ဂဟ်ဟ်ရ
ဇရားနယ်မှ မွန်တွေ အစိမ်းကော (သားငါး အစိမ်းလက်သုပ်) ကို နှစ်သက်တာ အခြားမွန်တွေထက် ထူးဆန်းပါတယ်။

အားလုံးပဲ စိတ်ချမ်းမြေ့ပါစေလို့ ဆုမွန်ကောင်း တောင်းလိုက်ပါတယ်။ အသံဖိုင်လေးတွေကို ဒေါင်းလုပ် (download) ဆွဲချဖို့အတွက် အောက်ပါအတိုင်း လင်းလေးတွေ သွားပြီး ဒေါင်းလို့ရပါသည်။

(Mon Learning - 1) http://www.mediafire.com/download.php?7o3hhixzbrwyjwi

(Mon learning - 2) http://www.mediafire.com/download.php?ienf25dldmjv7ud

(Mon Learning - 3) http://www.mediafire.com/download.php?c4h5zanyamz4fob

(Mon Learning - 4) http://www.mediafire.com/download.php?j1k90otxkv4r39b

တကယ်လို့ ဒေါင်းလို့ အဆင်မပြေခဲ့လျှင် aiemondaya@gmail.com သို့ စာပို့ပေးပြီး အကူအညီတောင်းနိုင်ပါသည်။ ဒါ့ပြင် အကြံဉာဏ်၊ ဝေဖန်ချက်များပေးလိုပါကလည်း အပေါ်က အီးမေးကို ပို့လာပေးပါရန် တောင်းပန်အပ်ပါသည်။

ကိုဒ်ှ တသိုက်စိုတ် တသိုက်ကာယ ဓါပြကာအိုတ်ညိ။

AIE MONDAYA

ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိခြင်း

ဤမွန်စာပေနှင့် စကားပြောစာအုပ်သည် ကျွန်တော်တို့ **အဲမန်ဒယာ** ကနေ မွန်စာပေလေ့လာလိုသော သူများအတွက် အကျိုးတစ်စုံတစ်ရာ ဖြစ်ထွန်းစေခြင်းငှာ ရည်ရွယ်၍ စာအုပ်ကို ကွန်ပြူတာနှင့် ရိုက်သွင်း၍ လိုအပ်သည့်ဒီဇိုင်းများဖြင့် ပြန်လည် ဆန်းသစ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

မွန်စာပေနှင့် စကားပြောစာအုပ်ကို print ထုတ်ပြီး အသံဖိုင်နှင့် တွဲ၍ လေ့လာလို့ရပါသည်။ ထို့အပြင် ကိုယ့်ရဲ့နီးစပ်ရာ သူငယ်ချင်းများသို့ အီးမေးနှင့် ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ကိုယ်တိုင် စာအုပ်ထုတ်ပြီး လက်ဆောင်ပေးသည် ဖြစ်စေ၊ မွန်လူမျိုးတို့ အကျိုးဖြစ်ထွန်းခဲ့လျှင် ကျေနပ်မိပါသည်။